

EKONOMIHÖGSKOLAN
Lunds universitet

Kandidatuppsats, VT 2006

Ett år efter övergången till IFRS

-Hur redovisning enligt IFRS 3 har påverkat svenska börsnoterade företag

Författare:

Johan Ahlgren
Marléne Eriksson

Handledare:

Erling Green
Carl-Michael Unger

Sammanfattning

- Uppsatsens titel:** Ett år efter övergången till IFRS – Hur redovisning enligt IFRS 3 har påverkat svenska börsnoterade företag
- Seminarie datum:** 2006-06-07
- Ämne/Kurs:** Kandidatuppsats i redovisning (FEK582), 10 poäng
- Författare:** Johan Ahlgren och Marléne Eriksson
- Handledare:** Erling Green och Carl-Michael Unger
- Fem nyckelord:** IFRS, IFRS 3, Företagsförvärv, Immateriella tillgångar, Goodwill
- Syfte:** Syftet med föreliggande uppsats är att redogöra för de förändringar som övergången av redovisningsregler från RR 1:00 till IFRS 3 har haft för svenska börsnoterade företag. Vår ambition är att redogöra för övergången till IFRS i fyra företag som genomfört företagsförvärv under 2005. Vidare kommer vi att diskutera och analysera om övergången till IFRS 3 har bidragit till en ökad jämförbarhet mellan företag, både nationellt och internationellt
- Metod:** För denna studie har vi använt oss av en deskriptiv/induktiv ansats och en kvalitativ metod, då syftet med uppsatsen är att undersöka och skapa förståelse för vilka konsekvenser redovisning av företagsförvärv enligt IFRS 3 har haft för svenska börsnoterade företag.
- Litteraturgenomgång:** Litteraturen som refereras till i denna uppsats är främst hämtad från regelverk på redovisningsområdet, i form av IFRS, Redovisningsrådets rekommendationer och Årsredovisningslagen (ÅRL). Vi refererar även löpande till revisionsbyråernas hemsidor samt artiklar från den vetenskapliga tidskriften Balans.
- Empiri:** Empirin baseras på personliga intervjuer med de redovisningsansvariga vid fyra börsnoterade företag, samt med två auktoriserade revisorer vid olika revisionsbyråer. De företag som ingår i studien har genomfört företagsförvärv under 2005 och påverkas därför av de nya reglerna rörande redovisning av företagsförvärv enligt IFRS 3.
- Slutsatser:** Resultaten från vår studie tyder på att övergången till IFRS har gått relativt bra för svenska företag, även om kunskaperna om IFRS och de förberedande åtgärderna inför övergången varierat mellan företagen. Den allmänna uppfattningen är att IFRS är ett komplext regelverk och för samtliga företag har övergången till IFRS 3 inneburit merarbete, men samtliga respondenter är trots detta positivt inställda till IFRS och menar att fördelarna med internationellt enhetliga redovisningsprinciper överväger nackdelarna.

Abstract

- Title:** One year after the transition to IFRS – The effects that IFRS 3 has had on listed Swedish companies
- Seminar date:** 2006-06-07
- Course:** FEK582, Bachelor thesis in Business Administration, 10 Swedish credits (15 ECTS)
- Authors:** Johan Ahlgren and Marléne Eriksson
- Advisors:** Erling Green and Carl-Michael Unger
- Key words:** IFRS, IFRS 3, Acquisition, Intangible Assets, Goodwill
- Purpose:** The purpose of this study is to describe the changes that the transition to IFRS 3 has had on listed Swedish companies. We intend to analyse the transition to IFRS in four companies, all of which have acquired another company during the year of 2005. Furthermore, we will discuss whether or not the transition to IFRS 3 has increased the comparability of companies, inside the country as well as international.
- Methodology:** Since the purpose of this study is to investigate and create knowledge of the consequences that IFRS 3 has had on listed Swedish companies, we have used a descriptive/inductive course of action in addition to a qualitative method.
- Literature review:** The literature referred to in this study is primarily collected standards from IFRS, recommendations of Redovisningsrådet and Årsredovisningslagen. We also refer to the accounting firm's webpage's and articles from the scientific magazine Balans.
- Empirical foundation:** The empirical chapter is based on interviews with four Swedish companies; Alfa Laval, Aspiro, BRIO and Optegra, all of which have made acquisition during the year of 2005. In addition we have interviewed two auditors who specialize in IFRS 3. The accounting firms were represented by Ernst & Young and Öhrlings PricewaterhouseCoopers.
- Conclusions:** The result from our study shows that the transition to IFRS has gone relatively well for listed Swedish companies, even if the knowledge and the preparing measurement have varied between the companies. The common opinion among the interviewees is that IFRS is complex, and in every case IFRS 3 has resulted in an increased amount of work. However, everyone agrees that the advantages of international standards by far exceed the disadvantages.

Förkortningar

ABL	Aktiebolagslagen
BFN	Bokföringsnämnden
CFO	Chief Financial Officer
EU	Europeiska Unionen
FAR	Föreningen för revisionsbyråbranschen
IAS	International Accounting Standard
IASB	International Accounting Standard Board
IASC	International Accounting Standards Committees
IFRS	International Financial Reporting Standards
RR	Redovisningsrådet
US GAAP	General Accepted Accounting Principles in the United States
ÅRL	Årsredovisningslagen
SOX	Sarbanes- Oxley Act

Innehållsförteckning

1. INLEDANDE KAPITEL.....	7
1.1 BAKGRUND	7
1.2 POSITIONERING	8
1.3 PROBLEMFÖRMULERING	8
1.3.1 Forskningsfrågor.....	9
1.4 SYFTE	10
1.5 MÅLGRUPP	10
1.6 AVGRÄNSNINGAR OCH BEGREPPSDEFINITIONER	10
1.7 FORTSATT DISPOSITION.....	11
2 METOD	12
2.1 FORSKARNAS REFERENS RAM	12
2.2 GRUNDLÄGGANDE VAL AV METOD	12
2.2.1 Induktiv ansats.....	12
2.2.2 Kvalitativ metod	13
2.3 DATAINSAMLING	13
2.3.1 Intervjuteknik.....	13
2.3.2 Val av intervju personer	14
2.3.3 Källkritik.....	15
2.4 VALIDITET	15
2.5 RELIABILITET.....	16
3. LITTERATURGENOMGÅNG.....	17
3.1 KONCERNREDOVISNING	17
3.2 SYFTET MED KONCERNREDOVISNING	17
3.3 KONCERNREDOVISNING INNAN ÖVERGÅNGEN TILL IFRS	18
3.4 HARMONISERINGSARBETET INOM EU	18
3.5 ÖVERGÅNGEN TILL IFRS	19
3.6 SVENSK REDOVISNINGSLAGSTIFTNING EFTER ÖVERGÅNGEN TILL IFRS	19
3.7 IFRS 3	21
3.8 METODER	21
3.9 FÖRVÄRVADE TILLGÅNGAR OCH SKULDER	22
3.10 GOODWILL	23
3.11 NEGATIV GOODWILL	24
3.12 IMMATERIELLA TILLGÅNGAR	24
3.13 IDENTIFIERBARA IMMATERIELLA TILLGÅNGAR	25
3.14 VÄRDERING TILL VERKLIGA VÄRDEN.....	26
3.15 DUE DILIGENCE	26
3.16 TEORETISK REFERENS RAM.....	26
4. EMPIRI	28
4.1 ALLMÄNT OM FÖRETAGEN	28
4.2 PRESENTATION AV ALFA LAVAL	29
4.2.1 Intervju med Thomas Thuresson – CFO på Alfa Laval (2006-05-17).....	29
4.2.2 Förvärv enligt RR 1:00.....	29
4.2.3 Övergången till IFRS.....	30
4.2.4 Förvärv efter övergången till IFRS	30
4.2.5 Värdering till verkliga värden.....	31
4.2.6 Immateriella tillgångar	31
4.2.7 Goodwill och nedskrivningsprövning	32
4.2.8 Det utökade informationskravet	33
4.2.9 Positivt och negativt med IFRS/IFRS 3	34
4.3 PRESENTATION AV ASPIRO	35
4.3.1 Intervju med Jörgen Carlsson – redovisningschef på Aspiro (2006-05-09).....	35
4.3.2 Förvärv enligt RR 1:00.....	35
4.3.3 Övergången till IFRS.....	36

4.3.4 Förvärv efter övergången till IFRS	38
4.3.5 Värdering till verkliga värden	38
4.3.6 Immateriella tillgångar	39
4.3.7 Goodwill och nedskrivningsprövningar	39
4.3.8 Det utökade informationskravet	40
4.3.9 Positivt och negativt med IFRS/IFRS 3	41
4.4 PRESENTATION AV BRIO	43
4.4.1 Intervju med Johan Sundell – koncernredovisningschef på BRIO (2006-05-16)	43
4.4.2 Övergången till IFRS	43
4.4.3 Förvärv efter övergången till IFRS	44
4.4.4 Värdering till verkliga värden	44
4.4.5 Immateriella tillgångar	45
4.4.6 Goodwill och nedskrivningsprövningar	45
4.4.7 Det utökade informationskravet	45
4.4.8 Positivt och negativt med IFRS/IFRS 3	46
4.5 PRESENTATION AV OPTEGRA	48
4.5.1 Intervju med Helene Vester – CFO på Optegra	48
4.5.2 Förvärv enligt RR 1:00	48
4.5.3 Övergången till IFRS	48
4.5.4 Förvärv efter övergången till IFRS	50
4.5.5 Värdering till verkliga värden	50
4.5.6 Goodwill och nedskrivningsprövningar	51
4.5.7 Det utökade informationskravet	51
4.5.8 Positivt och negativt med IFRS/IFRS 3	52
4.6 PRESENTATION AV ERNST & YOUNG	53
4.6.1 Intervju med Ingvar Ganestam – Partner på Ernst & Young 2006-05-25	53
4.6.2 Övergången till IFRS	53
4.6.3 Värdering till verkliga värden	54
4.6.4 Goodwill och nedskrivningsprövningar	55
4.6.5 Det utökade informationskravet	55
4.6.6 Positivt och negativt med IFRS/IFRS 3	55
4.7 PRESENTATION AV ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS	57
4.7.1 Intervju med Olle Nilsson – Auktoriserad revisor på PWC (2006-05-16)	57
4.7.2 Övergången till IFRS	57
4.7.3 Värdering till verkliga värden	59
4.7.4 Immateriella tillgångar	59
4.7.5 Goodwill och nedskrivningsprövningar	60
4.7.6 Det utökade informationskravet	60
4.7.7 Positivt och negativt med IFRS/IFRS 3	61
5. ANALYS	62
5.1 INLEDNING	63
5.2 ÖVERGÅNGEN TILL IFRS	63
5.3 VÄRDERING TILL VERKLIGA VÄRDEN	64
5.4 IMMATERIELLA TILLGÅNGAR	65
5.5 GOODWILL OCH NEDSKRIVNINGSPRÖVNING	66
5.6 DET UTÖKADE INFORMATIONSKRAVET	67
5.7 POSITIVT OCH NEGATIVT MED IFRS/IFRS 3	68
6. SLUTSATSER	71
6.1 FRÅGESTÄLLNINGAR	71
6.2 AVSLUTNINGSVIS	74
6.3 FÖRSLAG TILL VIDARE FORSKNING	75
BILAGA 1	79
BILAGA 2	81

1. Inledande kapitel

I det inledande kapitlet introduceras uppsatsens ämne för läsaren, följt av en problemformulering och ett syfte. Därefter presenteras studiens målgrupp och avgränsningar samt uppsatsens disposition.

1.1 Bakgrund

Från och med den 1 januari 2005 ska alla noterade företag inom den Europeiska Unionen (EU) tillämpa internationellt enhetliga redovisningsstandarder vid upprättandet av koncernredovisning. Det nya regelverket går under namnet International Financial Reporting Standards (IFRS) och är utvecklat av det oberoende expertorganet International Accounting Standard Board (IASB), som arbetar med att harmonisera redovisningen världen över och förbättra kvaliteten på den finansiella rapporteringen. Det är framförallt kravet på internationellt jämförbara redovisningar som ligger bakom IASBs arbete och övergången till IFRS har medfört åtskilliga förändringar för berörda företag (nr 14, s 28).

Ett område där förutsättningarna har förändrats väsentligt är redovisningen av företagsförvärv som behandlas i IFRS 3. De tydligaste skillnaderna mellan IFRS 3 och tidigare normgivning är avskaffandet av poolningsmetoden samt de skärpta reglerna rörande redovisning av goodwill och andra immateriella tillgångar. Avskaffandet av poolningsmetoden betyder att företagen fortsättningsvis måste redovisa företagsförvärv enligt förvärvsmetoden. I praktiken förväntas emellertid detta få en marginell betydelse eftersom redovisning enligt poolningsmetoden sedan länge varit hårt reglerad. Något som däremot förväntas få större konsekvenser är de nya reglerna för goodwill. Enligt IFRS 3 är det inte längre tillåtet att göra avskrivningar på goodwill. Istället ska en nedskrivningsprövning utföras, ett så kallat *impairment test*, minst en gång per år. Om värdet på goodwill visar sig ha sjunkit ska en nedskrivning göras med motsvarande belopp. En annan nyhet är att goodwillposten inte längre får innehålla några identifierbara immateriella tillgångar, vilka numera ska specificeras och redovisas separat. Redovisning enligt IFRS 3 innebär dessutom att i princip alla förvärvade tillgångar och skulder samt ansvarsförbindelser och minoritetsintressen ska redovisas till verkliga värden i förvärvsbalansräkningen. Kraven har emellertid höjts på en rad

andra områden också och numera krävs en betydligt öppnare redovisning med utförligare information jämfört med tidigare, vilket förväntas underlätta bedömningen av företagsförvärv för utomstående (nr 14, s 28-29).

1.2 Positionering

Övergången till IFRS i januari 2005 är ett historiskt steg för svensk redovisningshistoria och i dagsläget ett högst aktuellt ämne i Sverige. Eftersom IFRS i huvudsak omfattar noterade företag så påverkas dessutom ett stort antal aktieägare indirekt av bytet av redovisningsprinciper, varför ämnet har ett stort allmänintresse. Under våren 2006 ger svenska börsnoterade företag ut sina årsredovisningar för år 2005 och det blir för första gången möjligt att analysera konsekvenserna av det nya regelverket ett år efter övergången till IFRS.

1.3 Problemformulering

Tidigare tillämpade svenska koncerner i huvudsak Redovisningsrådets (RR) rekommendation RR 1:00 vid upprättandet av koncernredovisning, men i och med övergången till IFRS har förutsättningarna för svenska noterade företag förändrats drastiskt. De största förändringarna i företagens resultat- och balansräkningar till följd av övergången kommer att synas i posterna för goodwill, immateriella tillgångar samt minoritetsintressen och redovisningen av finansiella instrument. Inför övergången till IFRS har det spekulerats i vilka konsekvenser bytet av redovisningsprinciper kommer att få för svenska noterade företag. Trots att RR har arbetat för att successivt anpassa sina rekommendationer till IAS (International Accounting Standard) så återstår fortfarande skillnader mellan de båda regelverken och det är därför nödvändigt för svenska företag att noggrant analysera sina rutiner för den finansiella rapportering inför övergången till IFRS (nr 3).

Ett område där förutsättningarna har förändrats väsentligt rör redovisning av företagsförvärv enligt IFRS 3. De nya reglerna ställer betydligt högre krav på redovisning av företagsförvärv än tidigare normgivning och avsikten med de strängare reglerna är att underlätta bedömningen av företagsförvärv för utomstående. När det kommer till redovisning av företagsförvärv enligt IFRS 3 tror experter att den ökade insynen till följd av de utvidgade informationskraven

kommer att öka pressen på företagsledningar och styrelser att delta mer aktivt i förvärvsprocessen och noggrannare analysera planerade förvärv för att undvika felbedömningar. Efter övergången till IFRS är det inte längre tillåtet att göra avskrivningar på goodwill, istället ska en nedskrivningsprövning utföras minst en gång per år. Det råder delade meningar om vilken metod som är mest lämplig och frågan har diskuterats livligt i medierna. Efter övergången till IFRS får goodwillposten inte heller innehålla några identifierbara immateriella tillgångar, utan dessa ska specificeras och redovisas separat. Redovisning enligt IFRS 3 innebär dessutom att i princip alla förvärvade tillgångar och skulderna samt ansvarsförbindelser och minoritetsintressen redovisas till verkliga värden i förvärvsbalansräkningen (nr 14, s 28-29).

Ett ämne som ännu inte fått stor genomslagskraft i medierna, men som debatteras desto häftigare inom redovisningsprofessionen rör det utökade informationskravet. Det övergripande syftet med internationellt enhetliga redovisningsstandarder är att underlätta för företagets intressenter att göra jämförelser mellan företag, även över landsgränserna. Inom redovisningsprofessionen höjs emellertid röster som menar att det efter övergången till IFRS har blivit svårare för gemene man att läsa och tolka informationen i en årsredovisning. Genom att besvara följande forskningsfrågor hoppas vi kunna uppfylla studiens syfte.

1.3.1 Forskningsfrågor

- Hur förberedde företagen införandet av IFRS?
- Vilka effekter har IFRS 3 haft på företagen? Har redovisning enligt IFRS 3 medfört några komplikationer för företagen?
- Har jämförbarheten mellan företag ökat till följd av det utökade informationskravet? Gäller det både nationellt och internationellt?
- Hur upplever företagen att övergången till IFRS har gått? Vilka positiva respektive negativa effekter har övergången medfört?

1.4 Syfte

Syftet med föreliggande uppsats är att redogöra för de förändringar som övergången av redovisningsregler från RR 1:00 till IFRS 3 har haft för svenska börsnoterade företag. Vår ambition är att redogöra för övergången till IFRS i fyra företag som genomfört företagsförvärv under 2005. Vidare kommer vi att diskutera och analysera om övergången till IFRS 3 har bidragit till en ökad jämförbarhet mellan företag, både nationellt och internationellt.

1.5 Målgrupp

I första hand vänder sig uppsatsen till personer med ett intresse av redovisning av företagsförvärv enligt IFRS. Detta innefattar i huvudsak de noterade företag som står inför ett eventuellt företagsförvärv. Även verksamma inom redovisningsprofessionen kan ha nytta av studien för att uppmärksamma vad företag upplever som extra svårt när det kommer till redovisningen av företagsförvärv.

1.6 Avgränsningar och begreppsdefinitioner

Den 1 april 2001 bytte IASC (International Accounting Standards Committees) namn till IASB och i samma veva beslutades att tillkommande standarder skulle benämnas IFRS istället för IAS. I uppsatsen refereras därför löpande till både IASC och IASB samt IFRS och IAS. Studien är avgränsad till att behandla redovisning av företagsförvärv enligt IFRS 3, som är en standard i IFRS. Ibland är det ändå nödvändigt att referera till andra delar av regelverket eftersom IFRS 3 ofta används i kombination med andra standarder, exempelvis IAS 36 (nedskrivningar) och IAS 38 (immateriella tillgångar). Dessutom är det av intresse för vår studie att se IFRS 3:s effekt på företagens upplevelser av övergången till IFRS som helhet. I uppsatsen kommer vi att göra jämförelser mellan IFRS 3 och RRs rekommendation RR 1:00, som var den huvudsakliga rådande normgivningen för svenska koncerner innan övergången till IFRS. På grund av tid- och kostnadsmässiga begränsningar har studien avgränsats till svenska börsnoterade företag.

1.7 Fortsatt disposition

Kapitel 2: Metod

I metodkapitlet beskrivs de tillvägagångssätt som använts för insamling och bearbetning av information till denna studie. Kapitlet är tänkt att fungera som en guide där läsaren kan följa arbetssättet från syfte till slutsats.

Kapitel 3: Litteraturgenomgång

I detta kapitel presenteras studiens litterära referensram. Litteraturgenomgången lägger grunden för den fortsatta undersökningen och den efterföljande analysen.

Kapitel 4: Empiri

I det fjärde kapitlet presenteras studiens empiriska undersökning. Vi har genomfört intervjuer med fyra börsnoterade svenska företag och två revisionsbyråer. Varje företag presenteras var för sig följt av svaren från intervjun. Först presenteras intervjuerna med de börsnoterade företagen och

Kapitel 5: Analys

I detta kapitel presenteras analysen av den insamlade empirin. Analysen bygger på uppsatsens huvudfrågeställning och ämnar binda samman litteraturgenomgången med empirin för att fylla uppsatsens syfte.

Kapitel 6: Slutsatser

I detta kapitel sammanfattar vi studiens resultat genom att besvara våra forskningsfrågor. Utifrån uppsatsens empiri presenterar vi våra slutsatser och avslutningsvis ger vi förslag på fortsatt forskning.

2 Metod

I metod kapitlet beskrivs de tillvägagångssätt som använts för insamling och bearbetning av information till denna studie. Kapitlet är tänkt att fungera som en guide där läsaren kan följa arbetssättet från syfte till slutsats.

2.1 Forskarnas referensram

Båda författarna har läst företagsekonomi med inriktning mot redovisning, bland annat vid Lunds universitet, och det är via universitetsstudier som vi har förvärvat oss våra teoretiska kunskaper gällande IFRS. Ingen av oss har någon praktisk erfarenhet från yrkeslivet gällande IFRS och som komplement till våra teoretiska kunskaper har vi därför talat med personer som har lång erfarenhet från lagar, normer och praxis inom redovisningsområdet för att på så sätt utöka vår referensram. Med referensram menas författarnas allmänna bakgrund, erfarenheter och föreställningsramar. Det är emellertid inte möjligt att uppnå helt neutrala och värderingsfria resultat, analyser och slutsatser inom den samhällsvetenskapliga forskningen, eftersom varje forskares referensram är personlig och olika forskare kommer därför att uppnå delvis olika resultat. Vi är således medvetna om att våra begränsade kunskaper och avsaknaden av praktisk erfarenhet påverkar resultatet av denna studie.

2.2 Grundläggande val av metod

2.2.1 Induktiv ansats

En induktiv ansats innebär att forskaren väljer att studera verkligheten för att ur sina observationer skapa nya teorier. Med det deduktiva arbetssättet avser forskaren att testa, bekräfta, eller förkasta sina data utifrån redan befintliga teorier. Medan en induktiv ansats tar utgångspunkt i empirin, så startar en deduktiv studie i teorin (nr 2 s 23-25).

Medan normativa teorier syftar till att förbättra genom att ge förslag på nya lösningar så syftar deskriptiva teorier till att förklara och/eller skapa förståelse för det forskaren studerar. Det är studiens syfte som bör bestämma forskarens tillvägagångssätt (nr 1 s 17-18). Denna studie utgår ifrån en deskriptiv/induktiv metod eftersom syftet med uppsatsen är att undersöka och

skapa förståelse för vilka konsekvenser redovisning av företagsförvärv enligt IFRS 3 har haft för svenska börsnoterade företag. Studien tar avstamp i empirin genom fallstudier i form av intervjuer med företag och syftet är att resultaten ska generera i för oss ny kunskap.

2.2.2 Kvalitativ metod

Den kvalitativa metoden lägger sin tonvikt på meningar uttryckta i ord, medan den kvantitativa metoden lägger fokus på insamling av numerisk data. En annan skillnad är att den kvalitativa metoden är nära sammankopplad med en induktiv ansats till skillnad från den kvantitativa metoden som är kopplad till en deduktiv ansats. Om syftet med studien är att dra statistiska slutsatser genom en stor mängd observationer så utgår forskaren från en kvantitativ metod (nr 2 s 297-298). Syftet med denna studie är att skapa förståelse för konsekvenserna som redovisning av företagsförvärv enligt IFRS 3 medför för svenska börsnoterade företag genom att studera ett fåtal företag på djupet. Studien utgår således ifrån en kvalitativ metod.

2.3 Datainsamling

Studiens primärdata består av personliga intervjuer med svenska börsnoterade företag som genomfört företagsförvärv sedan övergången till IFRS, samt med auktoriserade revisorer som bland annat har företagsförvärv som specialområde.

2.3.1 Intervjuteknik

Denna studie utgår ifrån en kvalitativ metod och på grund av detta har kvalitativa intervjuer genomförts. Vid kvalitativa intervjuer kan forskaren välja att utforma intervjuerna som ostrukturerade eller semistrukturerade. Ostrukturerade intervjuer är till sin natur inofficiella och påminner om ett vardagligt samtal, där intervjupersonen fritt får associera till det berörda ämnet. Vid semistrukturerade intervjuer behandlas ett specifikt tema och forskaren använder sig av en strukturerad intervjuguide, men även vid denna metod har intervjupersonerna stor frihet att själva utforma sina svar. Frågorna behöver inte nödvändigtvis följa ordningen i intervjuguiden och nya frågor kan uppkomma under intervjuens gång, men generellt sett följer frågorna den tänkta ordningen. Forskaren kan också välja mellan att utföra personliga

intervjuer eller telefonintervjuer. Personliga intervjuer är att föredra framför telefonintervjuer när frågorna som ska ställas är av komplicerad karaktär, när det är viktigt att kunna följa upp frågorna och när intervjuaren vill kunna avläsa respondentens kroppsspråk. Nackdelarna med personliga intervjuer är att de är mer resurskrävande i form av tid och pengar. Dessutom finns alltid en risk för en intervju effekt då respondenten påverkas av intervjuarens närvaro vilket också försvårar för intervjuaren att ställa känsliga frågor. En annan begränsning med personliga intervjuer är att det kräver att respondenten kan avsätta tid för ett personligt besök (nr 2 s 361-362).

Eftersom uppsatsens syfte är att skapa förståelse för svenska börsnoterade företags erfarenheter av redovisning av företagsförvärv enligt IFRS 3 har semistrukturerade intervjuer utförts. Denna metod möjliggör för oss att utföra en intervju där frågorna i huvudsak baseras på en intervjuguide men där utrymme ges för en del utsvävningar i form av nya följdfrågor och ändrad frågeföljd. Vi har valt att utföra personliga intervjuer eftersom några frågor kan uppfattas som komplicerade och vi vill kunna förklara vad vi avser för respondenten om några tveksamheter uppstår. Dessutom underlättas kommunikationen då vi kan läsa av respondentens kroppsspråk. Vi har använt oss av öppna frågor vilket möjliggör för respondenten att beröra andra punkter än de efterfrågade. Detta öppnar upp för andra infallsvinklar än vad vi initialt avsåg, vilket ger oss möjligheten att omvärdera våra preliminära slutsatser.

2.3.2 Val av intervju personer

Vi har genomfört intervjuer med fyra svenska börsnoterade företag samt två revisionsbyråer i Skåne. Valet av börsnoterade företag motiveras med att dessa har ett stort publikt intresse och eftersom uppsatsens utgångspunkt är svensk redovisningslagstiftning ingår endast svenska företag i studien. Samtliga företag har genomfört företagsförvärv under 2005 och påverkas därför av de omfattande förändringar som redovisning av rörelseförvärv enligt IFRS 3 har inneburit. Att samtliga företag är lokaliserade i Skåne ger inte ett snedvridet urval då samtliga företag verkar inom globala branscher och hade kunnat vara placerade var som helst i Sverige. Syftet är att utföra en kvalitativ studie och intervjuer har därför genomförts med ett begränsat urval bestående av fyra börsnoterade företag samt två revisionsbyråer. Respondenterna på företagen är ansvariga för bolagets redovisning och på revisionsbyråerna har vi intervjuat

auktoriserade revisorer. Samtliga respondenter har erfarenhet av redovisning av företagsförvärv enligt IFRS 3 och gedigen kunskap inom redovisningsområdet.

2.3.3 Källkritik

Det är viktigt att hålla sig kritisk till källor som används i en vetenskaplig studie och samtliga källor som används i uppsatsen måste därför granskas. Vid personliga intervjuer finns alltid en viss intervju effekt att ta hänsyn till och det är viktigt att ha i åtanke att respondenten är mån om att framställa sig själv och företaget på bästa sätt. Vi har även använt oss av dokumentation i form av årsredovisningar, vilka kan kritiseras för att inte vara helt neutrala. Årsredovisningar är producerade av respektive företag och det händer att det förekommer manipulering med siffror för att ge sken av en bättre bild av företagets ställning och resultat. I de fall vi refererar till artiklar i uppsatsen har vi huvudsakligen valt att använda oss av den vetenskapliga tidskriften *Balans*, då publicerade artiklar granskas av en redaktionskommitté som är underställd Föreningen för revisionsbyråbranschens styrelse (FAR). Vi har också löpande använt oss av regelverk på redovisningsområdet i form av IFRS, RRs rekommendationer och Årsredovisningslagen (ÅRL). Även revisionsbyråernas hemsidor har varit till stor hjälp. Eftersom det inte är möjligt att uppnå helt neutrala och värderingsfria resultat, analyser och slutsatser inom den samhällsvetenskapliga forskningen är vi medvetna om att våra begränsade kunskaper och avsaknaden av praktisk erfarenhet påverkar resultatet av denna studie.

2.4 Validitet

Validitet innebär att forskaren verkligen mäter det som avses att mätas. Forskaren kan öka validiteten genom att använda sig av fler än en källa, så kallad triangulering (nr 2 s 95-98). För att öka validiteten på vår studie har vi använt oss av ett flertal källor i form av intervjuer, dokumentation samt lagar och normer.

För att minska risken för missförstånd testades intervjuguiden på våra handledare. Detta möjliggjorde för oss att justera otydliga frågor innan vi utförde intervjun. För att komma i kontakt med rätt person för vår studie, bad vi företaget i fråga att guida oss till den personen med mest kunskap inom vårt intresseområde och på så sätt ökar validiteten på vår studie.

Närhelst respondenten var osäker på en fråga så förklarade vi vad vi menade. Vi var hela tiden medvetna om intervjueffekten och ansträngde oss för att inte ställa några ledande frågor under intervjun. För att kunna kontrollera respondentens svar så bandade vi intervjun. Detta minskar risken för att missuppfatta svaren.

2.5 Reliabilitet

Reliabilitet är ett mått på hur tillförlitlig undersökningen är. För att en undersökning ska tillskrivas hög reliabilitet krävs att samma resultat uppnås oberoende av vem som utför studien (nr 2 s 93-94). För att öka reliabiliteten av vår studie antecknade vi och spelade in intervjuerna. Frågeformuläret och intervjuguiden finns bifogade till vår uppsats. Eftersom det inte är möjligt att uppnå helt neutrala och värderingsfria resultat, analyser och slutsatser inom den samhällsvetenskapliga forskningen kommer ofrånkomligt olika forskare att uppnå delvis olika resultat även om de följer vår intervjuguide och metodkapitlet i denna uppsats.

3. Litteraturgenomgång

I detta kapitel presenteras studiens litterära referensram. Litteraturgenomgången lägger grunden för den fortsatta undersökningen och den efterföljande analysen.

3.1 Koncernredovisning

En koncern kan uppstå på två olika sätt, dels genom att ett företag förvärvar andelar i ett annat företag, eller genom att två företag går samman:

- När ett företag förvärvar andelar i ett annat företag talar vi om ett förvärv. Vid ett förvärv får det ena företaget (förvärvaren) ett bestämmande inflytande över det förvärvade företaget. Med bestämmande inflytande menas rätten att utforma den förvärvade verksamhetens strategier efter eget ekonomiskt intresse. En vanlig begreppsmässig indelning är i moderföretag och dotterföretag där moderföretaget är förvärvaren och dotterföretaget utgör det förvärvade företaget. Ett förvärv kan ske av ett eller flera företag och tillsammans bildar moder- och dotterföretaget/företagen en koncern (nr 12, s 855).
- När två företag går samman talar vi om ett samgående vilket kännetecknas av att båda parterna får ett bestämmande inflytande över den sammanslagna verksamheten. Vid samgåenden är det således inte möjligt att utse ett av företagen till förvärvare. (nr 12, s 855).

3.2 Syftet med koncernredovisning

Att upprätta en koncernredovisning innebär att en man redovisar en sammanställning av en koncerns samtliga företag. Denna praxis började växa fram i USA under 1800-talets slut som ett resultat av att ett stort antal företagsförvärv och företagsgrupperingar började bildas. I Storbritannien har praxis på koncernredovisning funnits sedan 1910-talet, men lagkrav uppkom först 1947, än senare var Frankrike vilka inte införde lagkrav förrän 1985. Sverige var således ett av de första länderna i Europa när kravet på att upprätta koncernredovisning infördes i aktiebolagslagen (ABL) 1944. På den tiden fanns emellertid inga krav på att koncernredovisningen skulle vara offentlig, utan syftet var att den samlade redovisningen

skulle hjälpa företagsledningen och revisorerna att få en bättre överblick över koncernens ställning och resultat. Numera är emellertid förhållandena de omvända och idag är koncernredovisningens främsta syfte att förse intressenterna med information om koncernens ställning och resultat (nr 1, s 383-384).

3.3 Koncernredovisning innan övergången till IFRS

Innan övergången till IFRS upprättade svenska företag koncernredovisning enligt bestämmelserna i ÅRL 7 kap 2 § och RRs rekommendation RR 1:00. Under senare år har RR arbetat för att stegvis anpassa sina rekommendationer till internationellt enhetliga redovisningsstandarder och när RR 1:00 trädde i kraft den 1 januari 2002 ersatte den rådets tidigare standard RR 1:96. Motivet till bytet var att den nya rekommendationen skulle överrensstämma med International Accounting Standards Committee's (IASC) rekommendation IAS 22, som reglerar upprättandet av koncernredovisning (nr 12, s 872-873). Den 1 april 2001 bestämde sig emellertid IASCs styrelse för att döpa om IASC till IASB och i samma veva beslutades även att tillkommande standarder skulle benämnas IFRS istället för IAS (nr 11, s 1-4).

3.4 Harmoniseringsarbetet inom EU

Den globala handeln med värdepapper har lett till högre krav på internationellt jämförbara redovisningar. Tidigare rådde stor oenighet inom EU gällande redovisningens huvudsakliga syfte och målgrupp och nationella skillnader i företagens finansiella rapportering försvårade för tillförlitliga jämförelser av företag över landsgränserna. För att skydda investerarnas intressen och underlätta den internationella handeln med värdepapper har EU under flera år arbetat för att harmonisera medlemsländernas redovisning. Den 19 juli 2002 publicerade Europaparlamentet följaktligen en förordning (nr 1606/2002) som innebär att alla noterade företag inom EU *senast* år 2005 ska upprätta koncernredovisning enligt internationellt enhetliga redovisningsstandarder (nr 10).

3.5 Övergången till IFRS

Sedan den 1 januari 2005 ska alla noterade företag inom EU upprätta koncernredovisning enligt IFRS som är internationellt enhetliga redovisningsstandarder utvecklade av det oberoende expertorganet IASB. Som svenska noterade företag räknas företag för vilka värdepapper är noterade på svenska börsen eller på annan auktoriserad marknadsplats. IASB ger kontinuerligt ut nya standarder men innan en standard antas granskas den av EU och godkända standarder publiceras sedan på respektive medlemspråk (nr 17).

Tidigare tillämpade svenska koncerner i huvudsak RRs rekommendation RR 1:00 vid upprättandet av koncernredovisning. Under senare år har RR arbetat för att successivt anpassa rådets rekommendationer till IFRS, vilket gett svenska företag längre tid för att anpassa sig till det nya regelverket (nr 17). Genom att stegvis tillämpa nya rekommendationer från RR minskas skillnaderna i företagens resultat- och balansräkning vid den obligatoriska övergången. Anpassningsarbetet betyder emellertid inte att övergången kommer att vara okomplicerad för svenska företag (nr 4). Tvärtom återstår många detaljer som RRs rekommendationer inte tar hänsyn till, däribland IAS 39 som behandlar finansiella instrument, och det är därför nödvändigt för svenska företag att noggrant analysera sina rutiner för den finansiella rapporteringen inför övergången till IFRS (nr 7). Som hjälp på vägen finns en särskild standard, IFRS 1 som täcker övergångsreglerna för implementeringen av IFRS. IFRS 1 är tänkt att fungera som en guide för förstagångstillämpare och den tillåter även vissa lättnadsregler. De största förändringarna i företagens resultat- och balansräkningar till följd av övergången kommer att synas i posterna för goodwill, immateriella tillgångar samt minoritetsintressen och redovisningen av finansiella instrument (nr 4).

3.6 Svensk redovisningslagstiftning efter övergången till IFRS

Sedan övergången till IFRS har förutsättningarna för svenska börsnoterade koncerner förändrats drastiskt. Sverige har fått en ny ÅRL och både RR, som är normgivare för noterade företag, och Bokföringsnämnden (BFN) som är normgivaren för onoterade företag, har givit ut nya rekommendationer (nr 16, s 20). Normgivningskartan är således komplex och tabellen på nästa sida är tänkt att fungera som en kompass till rådande regelverk.

Det nya regelverket

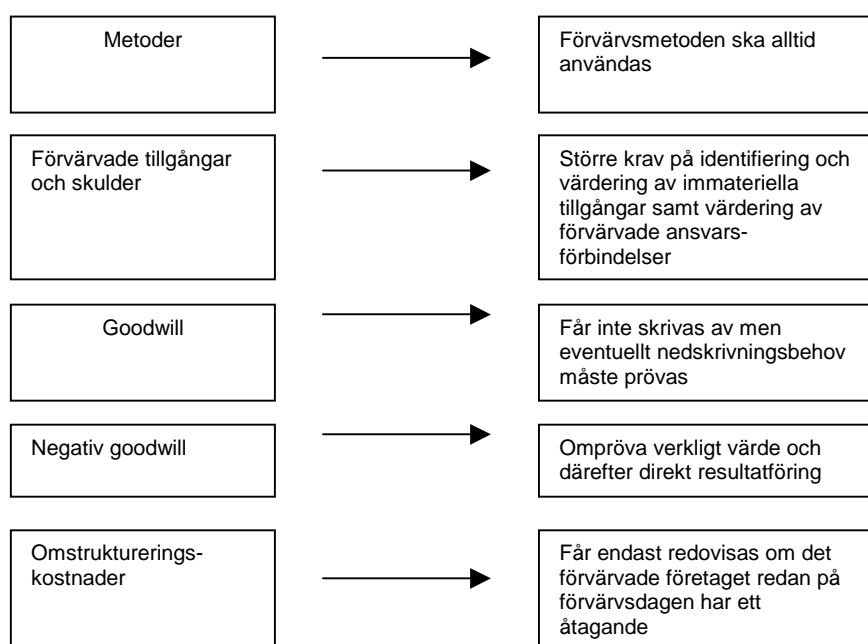
Företag som...		Tillämpar		På grund av
Ingår i koncern	Noterad	Koncern-redovisning	IAS/IFRS	EG-förordningen 1606/2002 (artikel 4)
			Vissa tilläggsupplysningar i ÅRL	ÅRL 7 kap, 32 §
			RR 30	RR 30
		Moderbolag	ÅRL: gemensamma principer	ÅRL 7 kap, 12 §
			ÅRL (inkl vissa "får"-regler för IAS-företag)	Hela ÅRL (ÅRL 3 kap, 4 §, 4 kap, 13a §, 4 kap, 14 f-g §§)
			RR 32	RR 32
		Dotterbolag	ÅRL (inkl vissa "får"-regler för IAS-företag)	Hela ÅRL (ÅRL 3 kap, 4 §, 4 kap, 13a §, 4 kap, 14 f-g §§)
			Val mellan RR 32 och BFNAR 2000:2 (2000:2 innebär val mellan RR 1- RR 29 och anpassade BFNAR)	BFNAR 2000:2 p. 5 och p. 5c
	Icke-noterade som väljer att tillämpa IAS/IFRS	Koncern-redovisning	IAS/IFRS	ÅRL 7 kap, 33 §
			Vissa tilläggsupplysningar i ÅRL	ÅRL 7 kap, 33 § som hänvisar till ÅRL 7 kap, 32 §
			RR 30	BFNAR 2000:2 p. 5b
		Moderbolag	ÅRL: gemensamma principer	ÅRL 7 kap, 12 §
			ÅRL (inkl vissa "får"-regler för IAS-företag)	Hela ÅRL (ÅRL 3 kap, 4 §, 4 kap, 13a §, 4 kap, 14 f-g §§)
			RR 32	BFNAR 2000:2 p. 5c
		Dotterbolag	ÅRL (inkl vissa "får"-regler för IAS-företag)	Hela ÅRL (ÅRL 3 kap, 4 §, 4 kap, 13a §, 4 kap, 14 f-g §§)
			Val mellan RR 32 och BFNAR 2000:2 (2000:2 innebär val mellan RR 1- RR 29 och anpassade BFNAR)	BFNAR 2000:2 p. 5 och p. 5c
Icke-noterade, som väljer att inte tillämpa IAS/IFRS	Koncern-Redovisning, Moderbolag, Dotterbolag	ÅRL exkl IAS-regler	ÅRL	
		2002:2 (innebär val mellan RR 1- RR 29 och BFNAR)	BFNAR 2002:2 p. 5	
	Allmänt intresse	ÅRL exkl IAS-regler	ÅRL	
		Fortsätta med RR 1- RR 29	BFNAR 2000:2 p. 5a	
Ingår inte i koncern	Små, Medelstora, Stora	ÅRL exkl IAS-regler	ÅRL	
		2002:2 (innebär val mellan RR 1- RR 29 och BFNAR)	BFNAR 2002:2 p. 5	
	Allmänt intresse	ÅRL exkl IAS-regler	ÅRL	
		Fortsätta med RR 1- RR 29	BFNAR 2000:2 p. 5a	

Figur 1: BFN (nr 12, s 429)

3.7 IFRS 3

IFRS 3 behandlar redovisning av företagsförvärv och denna standard innebär väsentliga förändringar för svenska företag på ett flertal områden. Den kanske mest omdebatterade förändringen rör redovisning av goodwill i samband med rörelseförvärv, men det finns även många andra aspekter som företag måste tas hänsyn till efter övergången till IFRS 3.

Väsentliga nyheter i IFRS 3

Figur 2: Deloitte (nr 5, s 4)

3.8 Metoder

Poolningsmetoden har varit hårt reglerad i RR 1:00 och metoden fick bara appliceras om det var ett samgående där båda företagen fick ett jämbördigt inflytande och det inte var möjligt att avgöra vilket företag som förvärvat vilket. Poolningsmetoden kunde av vissa företag uppfattas som om den skulle ge mer fördelaktiga ekonomiska konsekvenser än vad förvärvsmetoden kunde, eftersom poolningsmetoden inte ledde till att företagen behövde redovisa en goodwillpost och därmed belastades inte heller koncernens resultat med en goodwillavskrivning. Därför strävade RR efter att förhindra ett alltför frekvent användande av poolningsmetoden genom sin rekommendation i RR 1:00 (nr 1, s 388).

I och med övergången till IFRS 3 förbjuds emellertid poolningsmetoden, vilket betyder att en av parterna måste utses till förvärvare och alla förvärv ska fortsättningsvis redovisas enligt förvärvsmetoden. Som förvärvare klassas det företag som vid förvärvet får ett bestämmande inflytande (kontroll) över det andra företaget. Ett bestämmande inflytande får ett företag om det förvärvar mer än hälften av de representerade rösterna i ett annat företag, men ibland är det svårt att avgöra vilket företag som är det förvärvande företaget, exempelvis vid samgående. Vid samgående kan förvärvaren identifieras även om inte mer än hälften av rösterna förvärvas genom att:

- Det ena företaget erhåller rätten till mer än hälften av rösterna i det andra företaget eller genom ett avtal med övriga ägare
- Rätten att utforma det andra företags strategier genom avtal
- Rätten att avsätta eller utse mer än hälften av ledamöterna i det andra företags styrelse
- Rätten till mer än hälften av rösterna i det andra företags styrelse (nr 13, s 85, p 19).

Andra faktorer som avgör vilket det förvärvande företaget är, om det ena företaget har högre verkligt värde än det andra, om ett företag betalar förvärvsandelarna med likvida medel samt om företagsledningen i ett av företagen har en dominerande ställning när det gäller att utse ledningen i den nya koncernen (nr 13, s 86, p 20).

3.9 Förvärvade tillgångar och skulder

Enligt RR 1:00 (och IAS 22) var det bara det förvärvade företags andel av nettotillgångarna som skulle värderas till dess verkliga värde. I och med övergången till IFRS 3 har kraven skärpts betydligt och numera ska i princip alla förvärvade tillgångar och skulderna samt ansvarsförbindelser och minoritetsintressen redovisas till verkliga värden i förvärvsbalansräkningen (nr 14, s 29). Minoritetsintressen utgör den andel av dotterföretags nettotillgångar och resultat som moderföretaget varken direkt eller indirekt förvärvar, vilket behandlas i IAS 27 (nr 13, s 397, p 4). Enligt tidigare regler skulle minoritetens andel av eget kapital särredovisas, men efter övergången till IFRS ska minoritetens andel istället redovisas under koncernens totala egna kapital vilket betyder att posten minskar vid förvärv av minoritetsandelar (nr 14, s 28). Enligt IFRS 3 ska dessutom fler identifierbara immateriella tillgångar särredovisas från goodwill vid förvärvet. Vid förvärvstidpunkten ska

anskaffningsvärdet, det vill säga utgiften för förvärvet, fördelas på förvärvade identifierbara tillgångar och skulder samt ansvarsförbindelser genom att redovisa dessa till sina verkliga värden (nr 5, s 4). IFRS 3 ger även nya riktlinjer för hur värdering av verkligt värde ska ske i samband med företagsförvärv enligt tabellen nedan:

Fördelning av anskaffningsvärdet enligt IFRS 3

FÖRDELA ANSKAFFNINGSVÄRDET MELLAN:	FÖRUTSÄTTNINGAR SOM MÅSTE VARA UPPFYLLEDA:
Immateriella tillgångar	Om de uppfyller definitionen för immateriella tillgångar enligt IAS 38, det vill säga om: <ul style="list-style-type: none"> • De är identifierbara. • Kontrolleras av företaget. • Förväntas generera framtida ekonomiska fördelar (antas alltid vara fallet vid företagsförvärv). Därutöver ska det verkliga värdet kunna beräknas på ett tillförlitligt sätt.
Övriga tillgångar	Om det är sannolikt att tillgången kommer att ge ekonomiska fördelar och det verkliga värdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.
Ansvarsförbindelser	Om det verkliga värdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.
Övriga skulder	Om det är sannolikt att reglering av skulden kommer att medföra ett utflöde av resurser och det verkliga värdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Figur 3: Deloitte (nr 5, s 7)

3.10 Goodwill

Goodwill är en framtida ekonomisk fördel som inte går att identifiera enskilt och som heller inte går att redovisa separat (nr 13, s 99). Enligt RR 1:00 skulle goodwill skrivas av på ett systematiskt sätt över dess nyttjandeperiod. Denna period skulle avspegla en uppskattning av vad företaget bedömde att goodwillposten kunde generera i form av framtida ekonomiska fördelar. Nyttjandeperioden antogs aldrig vara längre än tjugo år, om det inte gick att påvisas att så var fallet (nr 12, s 864, p 54).

Sedan övergången till IFRS 3 får avskrivningar på goodwill inte längre redovisas. Istället ska goodwillposten prövas för nedskrivning minst en gång per år enligt IAS 36. En nedskrivningsprövning ska emellertid ske oftare om det finns någon indikation på att goodwillposten sjunkit i värde och detta gäller såväl nya som gamla förvärv (nr 14, s 28). Ett

uppmärksammat exempel där ett företag efter erforderliga nedskrivningsprövningar har skrivit ner sin goodwill var i början av 2006 när mobilföretaget Vodafone skrev ner sin goodwill med cirka 320-390 MSEK på grund av den ökade konkurrensen och hårdare regleringar för mobiltelefonindustrin (nr 8). I och med införandet av IFRS 3 så slipper företagen den vanskliga uppgiften att bedöma den ekonomiska livslängden på en goodwillpost men om inget nedskrivningsbehov föreligger så innebär de nya reglerna i teorin att goodwill kan vara oändligt (nr 14, s 28).

3.11 Negativ goodwill

Om anskaffningspriset för en förvärvad verksamhet understiger värdet på det förvärvade företagets nettotillgångar, uppstår en mellanskillnad som tidigare redovisades som negativ goodwill. Det lägre priset motiveras ofta med befarade förluster och kostnader i det förvärvade företaget (nr 14, s 28).

Efter övergången till IFRS har förutsättningarna förändrats och en eventuell negativ goodwill vid förvärvstidpunkten ska numera omedelbart redovisas som en intäkt. Några avsättningar för befarade förluster eller kostnader är alltså inte tillåtet. Istället redovisas beloppet som en vinst vid förvärvet medan befarade förluster och kostnader redovisas allteftersom de inträffar (nr 14, s 28).

3.12 Immateriella tillgångar

En immateriell tillgång definieras som en identifierbar icke-monetär tillgång utan fysisk form (nr 13, s 555, p 8). I enlighet med IFRS 3 ska en identifierbar immateriell tillgång redovisas avskilt från goodwill. Detta kommer sannolikt att innebära att fler immateriella tillgångar identifieras och redovisas i ett företagsförvärv i jämförelse med redovisningen i den löpande verksamheten. Detta kan exempelvis innebära att ett pågående forsknings- och utvecklingsarbete i det förvärvande företaget kommer att redovisas som en avskild immateriell tillgång i förvärvsbalansräkningen oavsett om de upparbetade kostnaderna skulle ha kostnadsförts i räkenskaperna hos det förvärvande företaget, eller om projektet inte har redovisats i balansräkningen hos det förvärvande företaget (nr 5, s 9).

3.13 Identifierbara immateriella tillgångar

En immateriell tillgång uppfyller endast kriteriet för identifierbarhet om den: (*se figur på nästa sida*)

a) är avskiljbar, det vill säga när den kan urskiljas från verksamheten som helhet och kan säljas, överföras, licenseras, uthyras eller bytas ut, antingen enskilt eller tillsammans med ett till tillgången kopplat kontrakt, tillgång eller skuld (nr 13, s 90, p 46a).

Eller om den:

b) uppstår som en tillgång i form av en kontraktsmässig eller annan juridisk rättighet, oavsett om dessa rättigheter kan överföras till andra eller avskiljas från verksamheten eller från andra rättigheter och förpliktelser (nr 13, s 90, p 46b).

Identifierbara immateriella tillgångar enligt IFRS 3

<i>Typer av immateriella tillgångar</i>	<i>Exempel</i>
Marknadsrelaterade	Varumärken, domännamn på Internet, unik design (exempelvis färg, form eller förpackning), tidningshuvuden och konkurrensklausuler
Kundrelaterade	Kundregister, framtida ordrar eller produktionsavtal, kundavtal och ej kontraktbaserade kundrelationer
Konstrelaterade	Upphovsrättigheter till exempelvis skådespel, operor, baletter, böcker, tidningar, musik, film, fotografier, videor, och andra audiovisuella material
Kontraktbaserade	Licenser, royaltyavtal, service- eller leverantörsavtal, leasingavtal, byggnadslov, franchiseavtal, drifts- eller sändningstillstånd för tv och radio samt vissa anställningsavtal om de är fördelaktiga för arbetsgivaren
Teknologibaserade	Patenträttigheter, programvara, icke patenterad teknologi, databaser och företagshemligheter

Figur 4: Deloitte (nr 5, s 8)

3.14 Värdering till verkliga värden

Köparen ska vid tidpunkten för förvärvet fördela anskaffningsvärdet på de identifierbara förvärvade tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser genom att redovisa dessa till verkligt värde. Oavsett om det förvärvade företaget har redovisat dessa poster i sin balansräkning eller inte, ska dessa poster redovisas till verkligt värde. Vid ett företagsförvärv utgörs anskaffningsvärdet av den köpeskilling som erlagts antingen genom en kontant betalning, utestående betalning, överlåtelse av finansiella tillgångar så som exempelvis aktier eller andra tillgångar, åtagande av skuld samt genom emission av egna värdepapper. Även kostnader som direkt kan hänföras till företagsförvärvet räknas hit. Vid förvärvstidpunkten ska tillgångar, skulder och egetkapitalinstrument värderas till dess verkliga värde (nr 5, s 7).

3.15 Due Diligence

I samband med förvärv/försäljningar, omstruktureringar eller samgående är det vanligt att det utförs en förvärvsutredning, och denna förvärvsutredning kallas due diligence. Att göra en förvärvsutredning innebär att beslut fattas om investering och förvärv. Den köpande parten genomför en s.k. *Financial due diligence* vars främsta syfte är att analysera målbolagets historiska intjäningsförmåga samt identifiera de risker som kan påverka en framtida intjäningsförmåga (nr 6).

I motsats till financial due diligence genomför den säljande parten en s.k. *Vendor due diligence*, vilket innebär att den säljande parten gör i stort sett en likvärdig analys som en investerare gör i financial due diligence. Vendor due diligence främsta syfte är att identifiera nödvändiga åtgärder i målbolaget inför en försäljningsprocess eller före en kapitalanskaffning. Säljaren får även en förutsättning att genomföra en effektivare budprocess tack vare vendor due diligence, detta leder till att kvaliteten på budgivningen ökar markant (nr 6).

3.16 Teoretisk referensram

I initialskedet började vi med att granska ett antal artiklar ur tidningen Balans för att skapa oss en grundkunskap om uppsatsens ämne. Vidare valde vi att söka på Lunds universitets uppsatsdatabas Xerxes, där använde vi oss av sökorden "IFRS", "IFRS 3" och "redovisning av företagsförvärv" och utifrån dessa sökord fann vi ett antal uppsatser, både kandidat- och

magisteruppsatser, som på olika sätt behandlar det ämne som vi har för avsikt att angripa. Övriga dokumentation innefattar årsredovisningar från börsnoterade företag samt artiklar ur relevanta tidskrifter. Revisionsbyråernas hemsidor har också varit till stor hjälp i vårt arbete. Vi har under uppsatsens gång använt oss löpande av IFRS och då i synnerhet av standarden IFRS 3, som behandlar redovisning av företagsförvärv.

4. Empiri

I det fjärde kapitlet presenteras studiens empiriska undersökning. Vi har genomfört intervjuer med fyra börsnoterade svenska företag och två revisionsbyråer. Varje företag presenteras var för sig följt av svaren från intervjun. Först presenteras intervjuerna med de börsnoterade företagen och därefter följer intervjuerna med revisionsbyråerna.

4.1 Allmänt om företagen

Vi har intervjuat svenska börsnoterade företag i Skåne som omfattas av övergången till IFRS. Samtliga företag har genomfört företagsförvärv under 2005 och påverkas därför av de omfattande förändringar som redovisning av rörelseförvärv enligt IFRS 3 innebär jämfört med tidigare lagstiftning på området. Inget av företagen som ingick i studien har redovisat några omstruktureringskostnader till följd av rörelseförvärv. Alla företag som ingår i studien är att betrakta som förstagångstillämpare i och med övergången till IFRS i januari 2005. Nedan följer en översikt över de standarder i IFRS som löpande refereras till i detta kapitel:

REDOVISNINGS- STANDARDER	REGLERAR
IFRS 1	Första gången IFRS tillämpas (övergångsregler)
IFRS 3	Rörelseförvärv
IAS 1	Utformning av finansiella rapporter
IAS 36	Nedskrivningar
IAS 38	Immateriella tillgångar
IAS 39	Finansiella instrument: redovisning och värdering

Figur 5: Egen kreation

4.2 Presentation av Alfa Laval

Alfa Laval grundades 1883 och bolaget noterades på Stockholmsbörsen för första gången redan 1901. Efter att bolaget 1991 köpts ut från börsen återintroducerades företaget år 2002. Aktien är noterad på O-listan och ingår i både Attract 40, som innefattar de mest omsatta bolagen på O-listan samt OMX Stockholm 30 index, ett index som omfattar de värdemässigt mest omsatta bolagen på Stockholmsbörsen. Bolaget har sitt huvudkontor i Lund och har 20 större produktionsenheter (12 i Europa, 6 i Asien och 2 i USA) samt 70 serviceenheter. I koncernen finns det runt 9 500 anställda varav 1 938 arbetar i Sverige. Alfa Laval är ett globalt företag som är ledande inom teknologierna värmeöverföring, separering och flödeshantering. Under år 2005 omsatte bolaget ca 16 330 MSEK (nr 18, s 4 & 36).

4.2.1 Intervju med Thomas Thuresson – CFO på Alfa Laval (2006-05-17)

Thomas Thuresson (TT) är Executive Vice President och CFO (Cheif Financial Officer) på Alfa Laval och han har arbetat inom koncernen sedan 1998. Idag arbetar TT på Alfa Laval huvudkontor i Lund, men genom åren har han hunnit med att arbeta för Alfa Laval koncernen både i Stockholm och i Belgien. TT har en magisterexamen i ekonomi ifrån Lunds universitet, från vilket han tog examen år 1981 och sedan dess har han arbetat inom redovisningsprofessionen.

4.2.2 Förvärv enligt RR 1:00

Under åren 2002-2004 har Alfa Laval genomfört tre företagsförvärv som har redovisats i enlighet med RR 1:00. År 2002 förvärvades det danska företaget Danish Separation System (DSS) för 7,9 MSEK och under 2003 förvärvades det danska företaget Toftejorg A/S för 1,5 MSEK och det amerikanska företaget bioKinetics för 215 MSEK. Skillnaden mellan köpeskillingen och de förvärvade nettotillgångarna som uppstod till följd av förvärven har fördelats på identifierbara immateriella tillgångar så som patent, icke- patenterad kunskap samt en fastighet i USA. Kvarstående skillnad har bokförts som goodwill (nr 18, s 36-37).

4.2.3 Övergången till IFRS

Redan år 1998 började Alfa Laval implementera IAS i sin redovisning enligt RRs översättningar, men tekniskt sett har företaget inte tillämpat IFRS innan den 1 januari 2005 på grund av de detaljskillnader som fortfarande återstod mellan RRs rekommendationer och IAS vid den obligatoriska övergången. Skälet till den tidiga implementeringen var att Alfa Laval 1998 fortfarande var en del av den amerikanska Tetra Laval koncernen som följde det amerikanska regelverket US GAAP (General Accepted Accounting Principles in the United States) och SOX (Sarbanes-Oxley Act – den amerikanska bolagslagen). Eftersom IFRS i mångt och mycket överrensstämmer med US GAAP valde Alfa Laval att tillämpa IASBs standarder i ett tidigt skede. Inför övergången till IFRS i januari 2005 tillämpade således Alfa Laval redan alla för koncernen relevanta IAS rekommendationer, förutom IAS 39 och det fanns därför inget behov av några förberedande åtgärder inför övergången. Eftersom det ingår i Alfa Laval affärsidé att stärka sin marknadsposition genom förvärv av nya bolag påverkas koncernen bland annat av IFRS 3, IAS 36 och IAS 38. Allt som allt har övergången till IFRS gått väldigt smidigt för Alfa Laval och det har inte inneburit några merkostnader i nutid eftersom koncernen påbörjat förberedelserna redan 1998, men TT säger att han kan förstå om det medfört betydande kostnader för företag som implementerat IFRS på kort tid. Men de strängare kraven i IFRS 3 har inte påverkat koncernens förvärvsfrekvens.

4.2.4 Förvärv efter övergången till IFRS

I februari 2005 förvärvade Alfa Laval det franska företaget Packinox som är en världsledande tillverkare av stora svetsade plattvärmeväxlare för olje- och gasapplikationer. Packinox omsatte ungefär 500 MSEK och hade runt 150 anställda. Under 2005 skrev Alfa Laval dessutom ett avtal om att förvärva Tranter från den amerikanska koncernen Dover Corporation men innan förvärvet genomförs måste det godkännas av konkurrensmyndigheter (*i skrivande stund ej ännu godkänt*) (nr 18, s 36-37). Köpeskillingen för Packinox förvärvet uppgick till 551,3 MSEK. Skillnaden mellan köpeskillingen och de förvärvade nettotillgångarna har fördelats med 103,6 MSEK till patent och icke-patenterat kunnande, 192,1 MSEK till varumärket Packinox, 6,8 MSEK till upparbetad vinst i produkter i arbete och 102,8 MSEK till uppskjuten skatteskuld. Den resterande delen på 264,7 MSEK hänfördes till goodwill. Dessutom redovisad Alfa Laval 6,8 MSEK i lager, som var en kostnad som de tog rakt av (nr 18, s 79).

4.2.5 Värdering till verkliga värden

I och med övergången till IFRS 3 ska köparen vid tidpunkten för förvärvet fördela anskaffningsvärdet på de identifierbara förvärvade tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser genom att redovisa dessa till deras verkliga värde. Även kostnader som direkt kan hänföras till företagsförvärvet räknas hit (nr 5, s 4). Vid Packinox förvärvet genomförde Alfa Laval på egen hand en värderingsprocess för att fastställa värdet av de förvärvade tillgångarna och skulderna. Det förekommer dock att man på Alfa Laval anlitar konsult hjälp för att få hjälp med att värdera olika typer av tillgångar vid förvärv och TT menar att det ibland är lämpligt att ta hjälp av en tredje part när det gäller värdering av olika tillgångar, för det är allokeringen av övervärden som kräver mest resurser i form av tid och pengar vid redovisning av företagsförvärv enligt IFRS 3 säger TT.

4.2.6 Immateriella tillgångar

Vid Packinox förvärvet identifierades patent och icke- patenterat kunnande samt varumärke som separata immateriella tillgångar. Dessutom ingick ett antal produkter vid förvärvet som innebar att Alfa Laval kom längre in i kärnan av processen i ett raffinaderi eller i en kemisk processanläggning för dess verksamhet, en sorts utvidgning av den marknad som bolaget kan adressera. Produktmässigt fanns det rättigheter och produkter som adderade till bolaget. Det fanns också relationer till kunder, men framförallt fanns det ”contractors” som är riktigt bra på att rita de komplexa kemiska processinstallationerna som Alfa Laval efterfrågar, och enligt TT finns det endast ett fåtal duktiga ”contractors” i världen. Dessa contractors utgjorde därför en viktig immateriell tillgång i förvärvet av Packinox. Patent sidan bestod av någonstans mellan fem och femton patentfamiljer och var ingen stor post vid förvärvet (att jämföra med Alfa Laval som har uppemot 200 egna patentfamiljer). En patentfamilj är ett patent som underhålls i ett antal länder beroende på var man tycker det är relevant och hur mycket man är beredd på att betala för det.

TT menar att det är viktigt att det går att motivera värdet på immateriella tillgångar i det planerade förvärvet redan i analysfasen och de kriterier som bör tas under övervägande är enligt TT produktapplikationer, geografi och relationer. Dessutom finns det enligt TT en nyckelfråga som varje företag bör ställa sig vid identifiering och värdering av immateriella tillgångar: Varför är detta intressant för oss? (Är det intressant på grund av en specifik

produkt, på grund av goda kundrelationer, på grund av relationen till industrier så som exempelvis ”contractors”, eller stärker/adderar förvärvet vår geografiska närvaro på en viss marknad etc.).

4.2.7 Goodwill och nedskrivningsprövning

Totalt redovisade Alfa Laval en goodwill motsvarande 2 977,6 MSEK vid utgången av 2005. Goodwill är den enda immateriella tillgången som bedöms ha en oändlig ekonomisk livslängd inom Alfa Laval. Effekten av IFRS 3 kan därför bli omfattande om lönsamheten inom koncernen eller delar av koncernen går ned i framtiden, eftersom detta kan utlösa en väsentlig nedskrivning av koncernens goodwill. En sådan nedskrivning skulle komma att påverka årets resultat och därmed koncernens finansiella ställning. Vid Packinox förvärvet redovisade Alfa Laval 264,7 MSEK som goodwill efter att ha identifierat bland annat patent och varumärke som separata immateriella tillgångar.

TT är tveksam till de nya reglerna rörande nedskrivning av goodwill och ifrågasätter om nedskrivningsprövningar verkligen är ett bättre sätt att matcha det verkliga utfallet. I Alfa Lavals årsredovisning för år 2005 går det dessutom att utläsa att den huvudsakliga källan till osäkerhet i uppskattningar hänför sig till nedskrivningsprövning av goodwill, eftersom denna prövning grundas på vissa antaganden om framtida kassaflöden (nr 18, s 55). Även om goodwill i många fall kan ha ett långsiktigt värde så tycker TT att det bör finnas någon form av avskrivning. Vid förvärv blir så småningom det förvärvade företaget integrerat i moderföretagets namn och därför är det inte orimligt med någon form av avskrivning på goodwill resonerar TT. TT tror dessutom att det är ytterst ovanligt att värdet på goodwill fluktuerar kraftigt från år till år och menar att det i de allra flesta fallen är frågan om en långsiktig försämring av värdet vilket enligt TT motiverar avskrivningar. Den ultimata lösningen vore enligt TT att komplettera löpande avskrivningar med en nedskrivningsprövning, vilket man också har gjort på Alfa Laval sedan företaget började tillämpa US GAAP (årsbokslutet år 2000). TT ställer sig emellertid positiv till de strängare reglerna rörande identifiering och allokering av immateriella tillgångar.

I samband med årsskiftet 2005-2006 genomfördes det första och hittills enda nedskrivningsprövningen på förvärvad goodwill från Packinox förvärvet, men prövningen föranledde inget nedskrivningsbehov. Enligt TT har den årliga prövningen av goodwill inte

påverkat Alfa Laval's inställning till företagsförvärv och han menar att det vore beklagligt om redovisningsprinciper fick lov att påverka utvecklingen av industriell verksamhet.

4.2.8 Det utökade informationskravet

I och med övergången till IFRS har informationskraven skärpts betydligt och numera krävs noggrannare redogörelser för förvärv och mer tilläggsinformation i notform. På Alfa Laval har man en centraliserad ekonomifunktion vilket innebär att man får information direkt från de bolag som gör transaktioner med externa parter och enligt TT är det ett mödosamt arbete att sammanställa all information inför den finansiella rapporteringen. TT tror inte heller att de utökade informationskraven adderar till förståelse för den som vill studera företags ställning och resultat. För att tolka informationen och överhuvudtaget kunna dra några som helst slutsatser är det TTs uppfattning att det krävs mycket goda kunskaper om och en djupgående förståelse av redovisning och derivator. TT skulle därför bli överraskad om inte majoriteten av finansmarknadens aktörer hoppar över mycket av notinformationen när de läser en årsredovisning.

TT tvivlar på att en för långt driven detaljreglering leder till ökad förståelse för läsaren och enligt hans mening har det utökade informationskravet i enlighet med IFRS gått lite överbord. TT medger att en viss detaljreglering är nödvändigt för att uppnå likhet över gränserna men påpekar samtidigt att det finns en risk att man glömmer väsentlighetskriteriet. Enligt TT är en långt driven formreglering inte meningsfull om innehållet blir väldigt immateriellt för verksamheten i fråga och inte leder till något annat än merarbete. Vidare ifrågasätter TT den praktiska nyttan av all information då kravet enligt hans mening varken bidrar till en ökad tillgänglighet eller till en ökad förståelse för företags intressenter. Enligt TT har inte de strängare kraven på tilläggsinformation och redovisning till verkliga värden enligt IFRS 3 påverkat företagsledningens inblandning i förvärvsprocessen, utan företagsledningen har alltid varit involverad i förvärvsprocessen och dess närvaro har inte förändrats i och med införandet av IFRS.

4.2.9 Positivt och negativt med IFRS/IFRS 3

Det positiva med övergången till IFRS tycker TT är att jämförbarheten ökar över gränserna. TT tycker också att det är viktigt att man utanför USA tar ett initiativ till att balansera och skapa en motpol till SOX och US GAAP. Nämda regelverken är visserligen detaljrika men TT anser att det kan bli lite väl mycket formalia som saknar nytta i praktiken och riktar kritik både mot den amerikanska redovisningslagstiftningen och mot IFRS. TT menar att en hård detaljreglering inte ökar förståelsen hos den som vill studera ett företags ställning och resultat.

4.3 Presentation av Aspiro

Aspiro grundades 1998 och har varit noterad på Stockholmsbörsen sedan 2001. Sedan den 1 januari 2006 kan aktien handlas på Stockholmsbörsens Attract 40. Koncernen har sitt huvudkontor i Malmö men bolaget finns representerat i hela Skandinavien och i delar av Europa, samt i USA genom en agent. Bolaget har runt 130 anställda och omsatte år 2005 ca 400 MSEK. Aspiro är marknadsledande i Norden inom distribution av mobila innehållstjänster, såsom exempelvis ringsignaler och bakgrundsbilder. Genom att förvärva och integrera intressanta bolag i Europa siktar Aspiro på att bli en av Europas ledande aktörer inom markanden för mobila innehållstjänster (nr 19, s 3).

4.3.1 Intervju med Jörgen Carlsson – redovisningschef på Aspiro (2006-05-09)

Jörgen Carlsson (JC) är redovisningschef på Aspiro och han har arbetat på bolaget sedan december 1999 då han började som koncernredovisningschef på konsultbasis. Ekonomiavdelningen för Aspiro ligger i Malmö men bolagets ekonomichef sitter i Oslo. Det är emellertid JC som har hand om den finansiella rapporteringen och redovisningen sköts i huvudsak från Malmö.

JC har en civilekonomexamen från Lunds universitet samt en halv forskarutbildning inom redovisning. Sedan sin tid som doktorand har JC undervisa i koncernredovisning vid Ekonomihögskolan i Lund. Det är tack vare kontaktnätverk på företagsekonomiska institutionen som JC blev erbjuden arbete på Aspiro 1999 och idag fördelar han arbetsbördan jämt mellan Aspiro och sin roll som kursansvarig för koncernredovisning vid Lunds universitet.

4.3.2 Förvärv enligt RR 1:00

Aspiro har genomfört fem förvärv under åren 2002-2004 redovisade enligt RR 1:00. Bolaget började med ett mindre förvärv och har efterhand förvärvat större företag. År 2004 förvärvades för första gången ett lönsamt bolag; Cellus. Detta var det hittills största förvärvet

och för första gången sedan starten som Aspiro koncernen blev lönsam. Samtliga förvärv har betalats med egna aktier och är redovisade enligt förvärvsmetoden. Aspiro har emellertid övervägt att använda poolningsmetoden vid ett tillfälle men i slutändan redovisades förvärvet enligt förvärvsmetoden. I sin årsredovisning för 2005 har Aspiro valt att endast omräkna förvärv från och med den 1 januari 2004 enligt övergångsreglerna i IFRS 1. Innan övergången till IFRS 2005 var Aspiro marknadsledande i Sverige och Danmark.

4.3.3 Övergången till IFRS

JC har medverkat vid en del seminarier som behandlat IFRS och själv läst på om regelverket, men utöver detta vidtog inte några förberedande åtgärder på Aspiro inför övergången till IFRS. Både som redovisningschef och som kursansvarig för koncernredovisning vid Lunds universitet har JC ett stort teoretiskt intresse av IFRS. JC har även informationskanaler som löpande presenterar nyheter på redovisningsområdet för honom. Det var inför bokslutet 2005 som Aspiro för första gången tillämpade IFRS fullt ut. Aspiros huvudsakliga verksamhet är distribution av mobila innehållstjänster och företaget har därför inget lager och ytterst få materiella anläggningstillgångar, varför företaget drabbas av fler klassificeringsregler än värderingsregler. Då det även ingår i Aspiros affärsidé att förvärva nya bolag är det framförallt IFRS 3, i kombination med IAS 36 och IAS 38 som påverkar bolaget efter övergången till IFRS. Inför bokslutet 2005 tillämpas även IFRS 1. Inför första kvartalsrapporten 2005 hade få anpassningar gjorts till IFRS men inför kvartalsrapporten för januari till juni hade Aspiro genomfört fördjupade förvärvsanalyser med hjälp av inhyrda konsulter från Deloitte i Stockholm och då utfördes en noggrannare och bättre fördelning av anskaffningspriset och de identifierade fler immateriella tillgångar så som varumärken och teknologi, avtal med mera så att goodwillposten från förvärven minskade jämfört med den tidigare kvartalsrapporten. Inför den andra kvartalsrapporten redovisade bolaget även minoritetsintressen rätt. Det var egentligen först till bokslutskommunikén inför årsredovisningen 2005 som några effekter av redovisning enligt IFRS kunde utläsas i Aspiros resultat- och balansräkning. Eftersom årsredovisningen är den viktigaste rapporten föll det sig naturligt att lägga mest fokus här säger JC.

Aspiro är ett relativt litet bolag och koncernen har en centraliserad ekonomifunktion, vilket JC tror gör det hela mer hanterbart. IFRS är ett nytt regelverk och eftersom det är JC som utför det mesta av arbetet med årsredovisningen och annan finansiell rapportering har övergången

till IFRS inneburit att han fått arbeta mer. Vid två tillfällen har Aspiro anlitat konsulter från en revisionsbyrå, dels för att få hjälp med att fördela anskaffningspriset och identifiera immateriella tillgångar i och med arbetet med den andra kvartalsrapporten 2005 och dels i samband med förvärvet av det finska bolaget Mobileavenue som förvärvades i januari 2006. Dessutom har Aspiro låtit en IFRS expert från en stor revisionsbyrå granska företagets årsredovisning och fått klartecken att den tillgodoser förväntningarna på en årsredovisning upprättad enligt IFRS.

För Aspiro har övergången gått väldigt smidigt, men JC poängterar att detta bara är början. Det ständiga utvecklingsarbetet inom IASB innebär ständiga förändringar. Enligt JC pågår det en något märklig process inom IASB och tendenserna går mot allt mer "fiktiva" värden vilket JC anser försvårar redovisningsarbetet. Bland annat kommer värdering till verkligt värde mer och mer vilket innebär att det framöver inte är säkert att det är den summan som står på kvittot som nödvändigtvis ska redovisas. JC tror även att RRs successiva anpassning av RR 1:00 till IFRS (IAS) har bidragit till att övergången inte är så tung för många svenska företag, även om det givetvis beror på vilken typ av bolag det är och bolagets storlek.

JC tror inte heller att de strängare kraven som redovisning enligt IFRS 3 medför kommer att påverka företagsledningens inblandning i förvärvsprocessen. Enligt JC har företagsledningen varit involverad i förvärvsprocessen i allra högsta grad redan innan övergången till IFRS 3 och han kan inte se att detta skulle förändras åt något håll och framhåller att Aspiros förvärvsstrategi är densamma idag som innan övergången till IFRS. Sedan är det klart att ledningen kan ha synpunkter rörande fördelningen av anskaffningspriset på förvärvade tillgångar och skulder och identifiering och separation av immateriella tillgångar, men denna diskussion förs när förvärvet redan är genomfört. De strängare kraven rörande redovisning av företagsförvärv enligt IFRS 3 har inte heller någon effekt på Aspiros förvärvsfrekvens och har inte avskräckt bolaget från att genomföra framtida förvärv. Aspiro har sedan övergången till IFRS genomfört tre förvärv, senast i januari 2006 då det finska bolaget Mobileavenue förvärvades. Enligt JC påverkar IFRS överhuvudtaget inte denna fråga då förvärv framförallt är ett strategiskt beslut.

4.3.4 Förvärv efter övergången till IFRS

Under 2005 förvärvade Aspiro två bolag som båda handlar med mobila innehållstjänster. I mars 2005 förvärvades det norska företaget Schibsted Mobile (Schibsted) som var i samma storlek som Aspiro. Förvärvet fördubblade Aspiros omsättning och medförde en marknadsledande position för koncernen i Norge, Sverige och Danmark (nr 19, s 40). I oktober 2005 förvärvades det finska bolaget Boomi International OY (Boomi) och genom detta förvärv uppnådde Aspiro en marknadsledande position även i Finland. I båda fallen förvärvades 100 procent av aktierna i det förvärvade företaget och köpeskillingen utgjordes av egna aktier. Köpeskillingen för Schibsted bestod av 77 610 162 stycken aktier i Aspiro till ett pris av 2,94 SEK per aktie. Därtill tillkom utbetalning i form av olika arvoden för 5 MSEK. Den totala köpeskillingen för förvärvet uppgick således till 233 MSEK. Köpeskillingen för Boomi bestod av 2 965 995 stycken aktier i Aspiro till ett pris av 4.83 SEK per aktie. Därtill tillkom en kontant betalning på 38 MSEK (inklusive en uppskattad tilläggsköpeskillning). Övriga förvärvsutgifter uppgick till 3 MSEK och totalt kostade således förvärvet 55 MSEK (nr 19, s 67).

4.3.5 Värdering till verkliga värden

De nya och strängare kraven rörande värdering till verkliga värden ser JC inte som något hinder. Däremot finner han arbetet med att fördela anskaffningspriset på förvärvade tillgångar och skulder som mer problematiskt. JC menar att det inte bara är finansiella överväganden (*due diligence*) som föregår ett förvärv utan att det även finns andra överväganden som avgör om ett förvärv genomförs eller inte. Om företagsledningen väldigt gärna vill köpa ett företag så kan man vara beredd att betala extra för företaget som står i fokus. Vid prissättning av ett förvärv tas därför ingen hänsyn till balansräkningen vilket enligt JC blir en komplicerad historia när förvärvet är genomfört och uppgiften att fördela anskaffningsvärdet landar på den redovisningsansvariges bord.

Mest problematiskt finner däremot JC arbetet med att fördela anskaffningspriset på förvärvade tillgångar och skulder. Problematiken bottnar i den avvikande logiken bakom prissättningen av ett förvärv och logiken bakom den efterföljande redovisningen av förvärvet. Förutom noggranna finansiella överväganden som föregår ett förvärv så finns det andra överväganden som avgör om ett förvärv genomförs eller inte. Om företagsledningen väldigt

gärna vill köpa ett företag så kan man vara beredd att betala extra för företaget som är fokus för deras intresse. Vid prissättning av ett förvärv tas därför ingen hänsyn till balansräkningen vilket enligt JC blir en komplicerad historia när förvärvet är genomfört och uppgiften att fördela anskaffningsvärdet landar på den redovisningsansvariges bord. Arbetet med att fördela anskaffningsvärdet på balansräkningen genom att identifiera och värdera olika immateriella tillgångar till följd av förvärvet är inte en helt enkel uppgift enligt JC.

4.3.6 Immateriella tillgångar

Aspiros verksamhet kretsar kring distribution av mobila innehållstjänster och med hänsyn till verksamheten har företaget inget lager och ytterst få materiella anläggningstillgångar. Aspiro har inte heller några derivatinstrument och balansräkningen består därför i huvudsak av goodwill samt omsättningstillgångar, främst i form av kundfordringar.

De bolag som Aspiro förvärvar ser ungefär likadana ut och de immateriella tillgångarna skiljer sig därför inte åt avsevärt. Det är ytterst sällan som det finns några materiella tillgångar av värde i den typ av bolag som Aspiro är intresserade av. Vid förvärvet av Schibsted identifierades varumärke samt teknologi i form av teknisk plattform som används för att skicka ut produkter till operatörer, som separata immateriella tillgångar. Vid Boomi förvärvet ingick varumärke och annonsavtal som separata immateriella tillgångar. Förutom varumärke och teknologi så är olika avtal en viktig immateriell tillgång, exempelvis kundavtal, leveransavtal, annonsavtal med någon form av exklusivitet i viktiga tidningar och partneravtal. Det är inte alltid som denna typ av tillgångar tas upp till något värde i balansräkningen, men posterna finns alltid med i diskussionen kring vilka immateriella värden som finns vid ett förvärv.

4.3.7 Goodwill och nedskrivningsprövningar

Enligt JC går det inte att sortera ut hur mycket goodwill som härstammar från ett visst förvärv. Istället fördelas den totala goodwillposten ut geografiskt. Inför bokslutet 2005 uppgick Aspiros totala goodwill till 331 miljoner SEK som koncernen fördelade mellan Sverige (28 MSEK), Norge (254 MSEK) och Finland (48-49 MSEK) (nr 19, s 63). Eftersom Aspiro förvärvar koncerner kan det i praktiken ingå tio bolag i ett förvärv och respektive goodwillpost härrör i sin tur till flera företagsförvärv.

Vid förvärven av Schibsted och Boomi redovisade Aspiro en total goodwill post på 214 347 KSEK. Goodwillposten avser främst synergieffekter i form av samordning av försäljning och inköp samt tekniska plattformar, men också värdet i att bli marknadsledande i respektive land (nr 19, s 67).

Eftersom det inte går att göra någon uppdelning av goodwill på respektive förvärv måste en nedskrivningsprövning utföras på företagets totala goodwillpost. Vid bokslutet 2005 hade Aspiro hunnit göra två nedskrivningsprövningar av goodwill sedan övergången till IFRS. Ett inför ingången av räkenskapsåret och ett inför bokslutet 2005. Nedskrivningsprövningar baseras på beräkningar av postens nyttjandevärde vilket grundas på kassaflödesprognoser för totalt 20 år (nr 19, s 63). Ingen av prövningarna föranledde emellertid något nedskrivningsbehov av goodwill.

JC anser att det tidigare systemet med avskrivningar på goodwill var ett enklare system som var lätt att förstå och kommunicera till andra. I och med avskrivningarna försvann redovisad goodwill sakta men säkert och han föredrar denna lösning framför dagens nedskrivningsprövningar. Enligt JC blir en eventuell nedskrivning väldigt dramatisk och det sänder ut otroligt många signaler till marknaden. JC medger dock att det finns en viss poäng i att sortera ut immateriella tillgångar men han menar att man lika gärna hade kunnat göra det enligt det gamla regelverket, men i och med att man skrev av goodwill fanns det inget behov av att separera ut varumärken med mera från goodwill.

4.3.8 Det utökade informationskravet

Den största förändringen i och med införandet av IFRS 3 är enligt JC det utökade informationskravet. I årsredovisningen krävs numera noggrannare redogörelser för förvärvet och mer tilläggsinformation i notform, vilket betyder några extra sidor med redogörelser för tillämpade redovisningsprinciper. En negativ aspekt med övergången till IFRS är enligt JC att den har skapat mer mångfald i hur man presenterar informationen och han tvivlar på att någon blir klokare av det utökade informationskravet rörande nedskrivning av goodwill och separation av immateriella tillgångar. Var och en tolkar reglerna olika vilket skapar en viss förvirring när man läser en årsredovisning idag. Det har visserligen blivit lättare att göra

jämförelser mellan länder men än så länge är det svårare att jämföra årsredovisningar inom Sverige än det var tidigare menar JC. JC tror emellertid att detta kan vara ett övergående problem och att det så småningom kommer att komma tydligare riktlinjer för hur rapporteringen ska se ut. Enligt JC är det tveksamt om kraven på mer tilläggsinformation och redovisning till verkliga värden enligt IFRS 3 har medfört eller kommer att medföra att planerade förvärv analyseras noggrannare. Inför ett potentiellt förvärv utförs en traditionell företagsvärdering med värdering av framtida kassaflöden på det bolag man planerar att förvärva men hur förvärvet ska redovisas är inte en central fråga i detta skede. När förvärvet väl är genomfört landar frågeställningar kring hur förvärvet ska redovisas på de redovisningsansvarigas bord och effekten av IFRS 3 blir snarare ett efterhandsarbete menar JC. JC anser dock att det vore bra att analysera även de redovisningsmässiga konsekvenserna av ett eventuellt förvärv innan det genomförs men att företagsförvärv först och främst är ett strategiskt beslut.

4.3.9 Positivt och negativt med IFRS/IFRS 3

En negativ aspekt med IFRS som helhet är enligt JC att övergången har skapat mer mångfald i hur företag väljer att presentera den finansiella informationen. IAS 1 innehåller inga scheman för hur en resultat- och balansräkning ska se ut som FAR och ÅRL gjorde, vilket gör att alla tolkar normerna olika och det skapar en viss förvirring för den som ska läsa årsredovisningen. Att det har blivit svårare för läsaren att tolka informationen i en svensk årsredovisning jämfört med tidigare anser JC är det mest negativa med övergången till IFRS. Trots att det har blivit lättare att göra jämförelser mellan länder så anser JC att det i dagsläget är svårare än tidigare att göra jämförelser inom Sverige. JC tror emellertid att detta kan vara ett övergående problem och att det så småningom kommer presenteras bättre riktlinjer för hur den finansiella rapporteringen ska se ut.

Det sker ett ständigt utvecklingsarbete inom IASB. Organisationen presenterar löpande nyheter och enligt JC blir regelverket mer och mer komplext. Enligt JC är det enormt tidskrävande att hålla sig uppdaterad med allt som händer på IFRS-området. Förutom sitt arbete som redovisningschef undervisar JC i koncernredovisning och han har således ett stort teoretiskt intresse av att hålla sig ajour med nyheter på redovisningsområdet. JC har dessutom

informationskanaler som löpande informerar honom om nyheter, men trots detta framhåller JC att det inte är möjligt att följa med i allt som händer.

Det som är positivt med övergången till IFRS 3 är enligt JC att upplysningarna av genomförda förvärv har blivit bättre. Tack vare de nya redovisningsreglerna kan intressenter numera följa ett företags resultatutveckling från årets början till slut och dessutom följa de förvärvade företagen efter förvärven. Genom att redovisa företagsförvärv enligt IFRS 3 måste företagen tydligare visa vad man har köpt vilket JC tycker är positivt.

4.4 Presentation av BRIO

BRIO grundades 1884 och noterades på Stockholms Fondbörs OTC-lista 1985. Sedan juli 2000 finns BRIO noterade på O-listan. BRIO är en internationell koncern med runt 600 anställda som har dotterbolag i tolv länder och försäljning i ytterligare ett femtiotal länder. BRIO är ett välkänt varumärke med en lång tradition av att importera och distribuera leksaker och koncernens huvudkontor finns i Osby, Skåne. Under 2005 omsatte BRIO ca 1 355 MSEK (nr 20, s 33).

4.4.1 Intervju med Johan Sundell – koncernredovisningschef på BRIO (2006-05-16)

Johan Sundell (JS) är koncernredovisningschef på BRIO, sedan januari 2006. JS har en magisterexamen i ekonomi ifrån Lunds universitet och har arbetat inom redovisningsprofessionen sedan 1999. Efter examen arbetade JS fem år på revisionsbyrå varefter han övergick till att arbeta på ekonomiavdelning inom den privata sektorn.

4.4.2 Övergången till IFRS

JS var inte anställd på BRIO vid tidpunkten för övergången till IFRS och har därför inte själv tagit del av företagets förberedande åtgärder. JS berättar emellertid att samtliga ekonomichefer inom BRIO koncernen genomgick en allmän utbildning inför övergången till IFRS. BRIO började tillämpa IFRS stegvis från och med den 1 januari 2004 och bolaget har valt att inte räkna om räkenskapsår innan 2004 i enlighet med övergångsreglerna i IFRS 1. BRIO har inte genomfört några stora förvärv under åren 2002-2004 i enlighet med RR 1:00 och de förvärv som koncernen har gjort under 2004 har inte medfört någon skillnad enligt IFRS (nr 20, s 33).

De för koncernen väsentligaste effekterna av övergången till IFRS för räkenskapsåret 2004 avsåg redovisningen av företagsförvärv enligt IFRS 3 i kombination med IAS 36 (nr 20, s 24). Från och med den 1 januari 2005 tillämpar BRIO samtliga principer av IFRS vilket medför att även IAS 39 spelar en central roll inför bokslutet 2005 (nr 20, s 34).

JS upplever att övergången till IFRS 3 har gått väldigt smidigt för BRIOs del och att företaget inte har stött på några större problem. Det utökade informationskravet för den finansiella rapporteringen har visserligen tagit mer tid i anspråk och JS har fått arbeta övertid för att bli färdig i tid. JS tror ändå att detta är ett övergående problem som beror på att man på BRIO ännu inte har någon fast struktur eller utarbetad mall för redovisning enligt IFRS. Enligt JS är det ett problem att det saknas tydliga riktlinjer för hur informationen ska presenteras och JS berättar att revisorerna har fått fungera som stöd och bollplank för värderingsunderlag. Revisionsbyråerna har kontakt med många bolag och har därmed en bättre känsla för var praxis och normer ligger för IFRS säger JS. Även om revisorerna aldrig kan ge konkret hjälp kan de dela med sig av sin kunskap rörande vad som är rimligt och praxis och norm ute hos börsnoterade företag. IFRS är fortfarande en så ny företeelse och JS erfarenhet är att inte ens revisionsbyråerna är helt insatta i vad som gäller ännu.

4.4.3 Förvärv efter övergången till IFRS

I januari 2005 förvärvade BRIO resterande 50 procent av säljbolaget European Nursery Group (ENG). ENG finns representerat i Norden och Tyskland och har dessutom försäljningsenheter i Nordamerika, Storbritannien, Tyskland/Österrike, Frankrike/Belgien och Japan. Tidigare var ENG samägt med annat bolag och BRIO redovisade då företaget som ett intressebolag. Vid förvärvet av ENG utgjordes köpeskillingen av en kontantbetalning på 88, 7 MSEK samt en direkt kostnad i samband med förvärvet på 546 KSEK. Sammanlagt uppgick kostnaden för förvärvet till 89, 246 MSEK. Vid ENG förvärvet ingick så väl materiella som finansiella anläggningstillgångar, samt immateriella tillgångar och minoritetsintressen. Det var emellertid goodwill och varumärke som utgjorde de viktigaste tillgångarna vid förvärvet och därmed det huvudsakliga anskaffningsvärdet (nr 20, s 42).

4.4.4 Värdering till verkliga värden

De nya och strängare kraven rörande värdering till verkliga värden innebär en mer omfattande process för att identifiera alla värden enligt JS. Några större svårigheter tycker han emellertid inte att de nya kraven har medfört även om det förekommit att man tagit hjälp av revisorer inför värderingsunderlag.

4.4.5 Immateriella tillgångar

Vid förvärvet av ENG identifierades varumärke som en separat immateriell tillgång. Förvärvade immateriella tillgångar identifierades och värderades utifrån bedömda framtida kassaflöden. Genomförda kalkyler sparas sedan inför kommande nedskrivningsprövningar då de utgör underlag för prognoser av den förvärvade verksamheten.

4.4.6 Goodwill och nedskrivningsprövningar

Den redovisade goodwillen vid förvärvet av ENG uppgick till 57 156 KSEK och posten hänfördes till oidentifierade immateriella tillgångar såsom humankapital, know-how och annat strukturkapital. JS anser att nedskrivning av goodwill är ett rimligt ställningstagande och menar att en plan på avskrivning av goodwill är orimligare än årliga nedskrivningsprövningar. Enligt honom ger en eventuell nedskrivning en mer rättvisande bild då den är baserad på framtida kassaflöden och inte på postens bedömda nyttjandeperiod.

Sedan övergången till IFRS har BRIO har genomfört nedskrivningsprövningar vid ett tillfälle men då på ett flertal poster. Förutom goodwill testades tillgångar så som uppskjuten skatt, varumärke, vissa koncerninterna långfristiga fordringar samt aktievärdet i dotterbolag, men prövning föranledde inget nedskrivningsbehov av någon post. Enligt JS är det viktigt att kontinuerligt försvara värdet på stora tillgångsposter genom nedskrivningsprövningar för att åstadkomma en sund balansräkning. JS säger att den årliga prövningen av goodwill inte har påverkat koncernens inställning till företagsförvärv. Enligt JS är förvärv först och främst ett strategiskt beslut och konsekvenser av hur förvärvet ska redovisas diskuteras inte i den inledande förvärvsprocessen på BRIO.

4.4.7 Det utökade informationskravet

I och med övergången till IFRS 3 har informationskraven skärpts betydligt och numera krävs en betydligt noggrannare redogörelse för förvärvet och extra tilläggsinformation i notform. Enligt JS är det just de utökade informationskraven som är den största förändringen av

införandet av IFRS 3. Det är framförallt mängden information som kommer ut till den externa läsaren som skiljer sig jämfört med tidigare rapportering menar JS.

Trots detta menar JS att det utökade informationskraven varken har påverkat ledningens inblandning i förvärvsprocessen eller lett till att förvärv planeras noggrannare. JS framhåller åter att förvärv i huvudsak är ett strategiskt beslut som inte planeras utifrån redovisningsprinciper. Däremot har de utökade informationskraven medfört mer jobb för JS och den finansiella rapporteringen har tagit längre tid än vanligt. JS tror emellertid att detta är ett övergående problem och att arbetsbördan kommer minska allt eftersom koncernen utarbetar en mall och en struktur för det fortsatta redovisningsarbetet i enlighet med IFRS.

JS anser dock att det saknas tydliga riktlinjer för hur informationen ska presenteras och inför första kvartalsrapporten 2006 dök några nya frågeställningar upp. Det man funderade över var huruvida alla tidigare avsnitt som beskriver hur övergången till IFRS har gått och redogörelser för tillämpade redovisningsprinciper verkligen är nödvändigt att repetera i kommande rapporter. Enligt JS är detta ett vägval och en avvägning som måste göras. För vägledning undersökte BRIO hur större företag hade gjort som hunnit längre med sin finansiella rapportering och valde till slut att hänvisa till tidigare rapporter för jämförelsetal och redogörelse av tillämpade redovisningsprinciper.

4.4.8 Positivt och negativt med IFRS/IFRS 3

JS tycker att det är för tidigt att säga vilka positiva och negativa effekter som införandet av IFRS och redovisning enligt IFRS 3 har haft. JS tror att man måste avvakta ett år till för att se hur praxis lägger sig. Vid intervjutillfället har inte alla företag släppt sina årsredovisningar ännu för 2005 och det är först när RR har granskat alla rapporter som vi kommer att få veta vilka bolag som brustit i sin finansiella rapportering och utifrån RR uttalanden kommer det så småningom att växa fram en norm för hur den finansiella rapporteringen ska se ut tror JS.

Enligt JS pågår det en het diskussion inom redovisningsprofessionen rörande årsredovisningarnas komplexitet och enligt JS är det en allmän uppfattning att det är färre och färre som klarar av att läsa en årsredovisning fullt ut idag. JS påstår att det i dagsläget krävs mycket goda kunskaper i ekonomi för att kunna förstå och tolka informationen i en

årsredovisning och han tvivlar på att den genomsnittliga aktieägaren eller ens ekonomiska journalister klarar av att tyda en årsredovisning. JS anser att detta fenomen blir värre i och med övergången till IFRS och att de ökade informationskraven inte bidrar till att intressenterna lär sig mer om företaget i fråga. Sammanfattningsvis tycker JS att det nya regelverket är mycket komplext och att det svårigheter framförallt uppstår i och med det utökade informationskravet. Avigsidor till trots ställer sig JS positiv till införandet av IFRS och förklarar att han trots allt föredrar internationellt enhetliga redovisningsstandarder.

4.5 Presentation av Optegra

Optegra grundades 1998 och är en nordisk verkstadsgrupp inom järnväg, vattenrening, filterproduktion och rökgaskondensering som har sitt huvudkontor i Malmö. Optegra fokuserar på globala tillväxtbranscher inom verkstad och deras affärsidé är att förvärva och utveckla små och medelstora verkstadsföretag genom att effektivisera deras affärsprocesser. Bolaget noterades på Aktietorget år 2005, men sedan 2006 finns företaget noterat på Nya Marknaden. Optegra består av fyra helägda dotterbolag och totalt har koncernen 300 anställda. År 2005 kännetecknades av en hög omsättningstillväxt och förvärvsaktivitet för Optegra och koncernen omsatte cirka 67 MSEK (nr 15).

4.5.1 Intervju med Helene Vester – CFO på Optegra

Helene Vester (HV) är CFO på Optegra och ansvarar för företagets redovisning, finansiella styrning och kontroll. HV har arbetat på Optegra sedan september 2005 men har totalt 15 års erfarenhet av redovisning och ekonomistyrning. HV har en civilekonomexamen ifrån Lunds universitet.

4.5.2 Förvärv enligt RR 1:00

År 2003 förvärvade Optegra Otto-Verken i Borby AB. Förvärvet redovisades enligt förvärvsmetoden och i enlighet med RR 1:00 (nr 22, s 10).

4.5.3 Övergången till IFRS

HV säger att man på Optegra varit dåligt förberedda inför övergången till IFRS och att de stora redovisningsmässiga förändringarna i och med övergången kom lite som en chock. Övergången till IFRS har enligt HV medfört mer jobb än hon var förberedd på och många problem och frågeställningar har man fått lösa på vägen. Enligt HV har revisorerna varit till

stor hjälp då de fungerat som stöd och bollplank berättar HV, men hon påpekar samtidigt att inte heller revisorerna varit helt insatta i det nya regelverket

Optegra tillämpar IFRS från och med den 1 januari 2005 och har valt att inte räkna om förvärv gjorda innan år 2004 i enlighet med övergångsreglerna i IFRS 1. Skillnaderna i koncernens balans- och resultaträkning år 2005 jämfört med 2004 är mycket små. De skillnader som förekommer hänförs till goodwillavskrivningar och finansiell leasing (nr 21, s 40). Då en del av Optegras affärsidé består i att förvärva nya verksamheter påverkas företaget i synnerhet av IFRS 3 i kombination med IAS 36 efter övergången till IFRS.

För Optegra har övergången till IFRS inte varit lätt. Det vidtogs inga förberedande åtgärder inför övergången och omfattningen av förändringarna kom lite som en chock berättar HV. De största förändringarna i och med övergången till IFRS är enligt HV dels de årliga nedskrivningsprövningarna men framförallt administrationen kring det omfattande regelverket. Enligt HV har det svåraste varit att inte ha några fasta rutiner att arbeta efter. Trots att övergången till IFRS har varit mycket arbetsam och tidskrävande ser HV positivt på framtiden och tror att det kommer att bli lättare att redovisa enligt IFRS redan inför nästa bokslut då företaget har hunnit utarbeta rutiner för de nya redovisningsprinciperna.

När det gäller redovisning av företagsförvärv enligt IFRS 3 anser HV att det är viktigt att ha bra hjälpmedel och tydliga rutiner att arbeta efter. Optegra har precis införskaffat ett nytt affärssystem som HV tror kommer att underlätta det fortsatta redovisningsarbetet, men än så länge är systemet under utveckling. Enligt HV kommer IFRS 3 med stor sannolikhet att leda till att förvärv planeras ännu noggrannare i framtiden vilket i sin tur kan leda till bättre förvärv, även om Optegra redan innan övergången till IFRS planerade alla förvärv noggrant. IFRS 3 har dock inte påverkat ledningens inblandning i förvärvsprocessen då de redan innan övergången var involverade till högsta grad.

HV menar emellertid att svårigheterna som Optegra hade med övergången till IFRS inte kan ses som en isolerad händelse utan måste ses i ljuset av ett mycket händelserikt år för Optegra. 2005 kännetecknades av en hög omsättningstillväxt och förvärvsaktivitet och dessutom blev bolaget börsnoterat, så IFRS har inte haft högsta prioritet förklarar HV. Dessutom har man på Optegra bytt affärssystem så det har varit stora förändringar på kort tid berättar HV. Övergången till IFRS har enligt HV medfört mer jobb än hon var förberedd på och många

problem och frågeställningar har man fått lösa på vägen. Här har revisorerna varit till stor hjälp och fungerat som bollplank berättar HV, men påpekar samtidigt att inte heller revisorerna varit helt insatta i det nya regelverket. Företaget har även anlitat revisionsbyråernas konsulttjänster vilket också utgör den största merkostnaden för företaget i och med övergången till IFRS. HV medger att man på Optegra visserligen hade kunnat vara bättre förberedda men att det är svårt att veta vad som väntar när det är nytt för alla.

Omställningen till IFRS har varit svår för Optegra och än så länge är HVs erfarenheter av IFRS och IFRS 3 mest negativa. På Optegra har man emellertid tagit lärdom av året som gått och enligt HV kan det bli aktuellt för berörda personer på Optegra att utbilda sig inom IFRS inför nästa bokslut. Förutom HV själv, som är den som har det övergripande ansvaret för den finansiella rapporteringen, tror hon att den även kan bli aktuellt för någon i ledningen att förvärva djupare kunskaper om IFRS 3, då det är viktigt att hela ledningen är insatta i rådande redovisningsprinciper inför framtida förvärv.

4.5.4 Förvärv efter övergången till IFRS

Optegras affärsidé är att förvärva och utveckla små och medelstora verkstadsföretag och under 2005 förvärvades tre företag. I maj förvärvades Figal AB som bedriver filterproduktion, i augusti det nystartade Pilum AB och i december förvärvades Borrby Industricenter. Samtliga företag förvärvades till 100 procent och betalningen utgjordes av en kontant köpeskilling motsvarande 175 KSEK för Figal, 100 KSEK för Pilum och 100 KSEK för Borrby Industricenter. Den enda immateriella tillgång som redovisades till följd av förvärven var goodwill (nr 21, s 9-12).

4.5.5 Värdering till verkliga värden

HV tror att de strängare kraven på värdering till verkliga värden kan leda till att planerade förvärv analyseras noggrannare i framtiden. HV tror att man på Optegra i fortsättningen kommer att söka efter erforderlig information redan innan ett planerat förvärv och att detta i sin tur kan leda till bättre förvärv då utförligare information ger bättre beslutsunderlag. HV poängterar dock att man på Optegra redan innan övergången till IFRS har analyserat alla förvärv noggrant och hon tror inte att IFRS 3 kommer påverka ledningens inblandning i förvärvsprocessen. Enligt HV är ledningen på Optegra redan inblandad i förvärvsprocessen i

allra högsta grad. I Optebras ledning sitter fyra personer och när det gäller due diligence fasen så är hela ledningen involverade med den special kunskap som var och en besitter. Enligt HV påverkar inte heller de strängare kraven i IFRS 3 företags förvärvsfrekvens.

4.5.6 Goodwill och nedskrivningsprövningar

I Optebras årsredovisning går att läsa att skillnaden mellan anskaffningsvärdet för de förvärvade identifierbara nettotillgångarna redovisas som goodwill vid överskott och att en eventuell negativ goodwill resultatförs direkt i enlighet med de nya reglerna i IFRS 3. Totalt vid de tre förvärven som genomfördes under 2005 uppstod en negativ goodwillpost på 11 403 650 SEK (nr 21, s 29). Det går inte att urskilja hur mycket goodwill som härrör till ett visst förvärv utan koncernens totala goodwill fördelas på koncernens kassagenererande enheter identifierade per rörelsegren.

Hittills har man på Optegra genomfört en nedskrivningsprövning inför bokslutet 2005 och detta gav upphov till nedskrivning av goodwill för ett av de förvärvade bolagen. Enligt HV är det nya systemet med nedskrivningsprövningar visserligen logiskt men komplext och HVs erfarenhet är att de återkommande nedskrivningsprövningarna är mycket tidskrävande. Enligt HV är regelrätta avskrivningar mer praktiskt och mycket lättare att hantera och hon föredrar därför avskrivningar framför nedskrivningar. Den årliga prövningen av goodwill har emellertid inte påverkat inställningen till företagsförvärv på Optegra men HV hoppas att de i framtiden får en bättre rutin för nedskrivningsprövningar så att detta moment går smidigare framöver.

4.5.7 Det utökade informationskravet

Det positiva med det utökade informationskravet är enligt HV att det medför att alla börsnoterade företag måste lämna samma typ av information, då detta ökar jämförbarheten mellan företagen. Enligt HV har dock administrationen kring att ta fram och sammanställa alla nödvändiga upplysningar för koncernen varit både omfattande och mycket tidskrävande men detta tror hon är ett övergående problem som kommer att avta allt eftersom rutiner för bearbetning av informationen skapas. Även om omställningen är svår anser emellertid HV att fördelarna med internationellt enhetliga redovisningsprinciper överväger nackdelarna.

4.5.8 Positivt och negativt med IFRS/IFRS 3

Trots svårigheterna med övergången till IFRS anser emellertid HV att fördelarna med ett internationellt gränsöverskridande regelverk på sikt överväger nackdelarna. HV tycker att det är viktigt att det ställs krav på börsbolag som reglerar vilken typ av information som ska lämnas. Trots motgångarna har man på Optegra inte blivit avskräckta från att förvärva nya verksamheter. Just förvärv av nya verksamheter är ju en del av bolagets affärsidé och redan nu har man några intressanta alternativ under luppen avslöjar HV.

4.6 Presentation av Ernst & Young

Ernst & Young (EY) är en av Sveriges ledande revisionsbyråer med 75 kontor runtom i landet. I Sverige finns det idag ungefär 1600 heltidsanställda, men globalt har EY runt 107 000 medarbetare fördelade på 140 länder. EY ägs av 184 yrkesverksamma revisorer och konsulter och företagets vision är att vara det revisionsföretag som bidrar mest till sina medarbetares och kunders framgång genom att skapa värde och förtroende (nr 9).

4.6.1 Intervju med Ingvar Ganestam – Partner på Ernst & Young 2006-05-25

Ingvar Ganestam (IG) är ordförande i styrelsen samt partner på EY. IG har en civilekonomexamen ifrån Lunds universitet och han har arbetat på EY sedan sin examen 1974. IG är specialiserad inom publika företag, men har under sin tid som revisor för EY arbetat med alla företagsformer.

4.6.2 Övergången till IFRS

Enligt IG var man på EY väl förberedd inför den obligatoriska övergången till IFRS i januari 2005. Förberedelserna inför övergången startade redan för fem år sedan i form av interna kurser, i huvudsak för de revisorer som arbetade med noterade företag, dessutom bildade EY grupper som specialiserade sig inom IFRS och företaget organiserade sig även på orter där en stor andel av klienterna bestod av noterade bolag som de visste skulle komma att påverkas av det nya regelverket. IG själv är IFRS-ackrediterad, men säger att det inom EY även finns personer med fördjupade kunskaper inom IFRS som de förvärvat utomlands. Det är just dessa nyckelpersoner som EY anlitar internt som IFRS-experten.

Enligt IG är skillnaderna mellan RRs anpassade principer och IFRS marginell. Som IG ser det var det egentligen bara två stora förändringar inför övergången 2005 och det rörde redovisningen av finansiella instrument och hanteringen av goodwill. Enligt IG var det en större utmaning att gå från BFNs råd till RRs rekommendationer än vad det var att gå ifrån RRs rekommendationer till IFRS i januari 2005. EYs arbetsbörda har visserligen ökat i och

med införandet av IFRS, men enligt IG är detta inte enbart en följd av att företagen behöver mer hjälp, utan det beror också på att det är nu är mycket mer information som behöver granskas. IG medger emellertid att företagens behov av rådgivning i samband med införandet av IFRS har ökat.

Kunskaperna ute på företagen rörande IFRS är varierande enligt IG och beror på storleken på företaget i fråga. De större bolagen har anpassat sig tidigare än de mindre och enligt IG är detta en konsekvens av att de större bolagen har mer resurser att tillgå, medan de mindre bolagen i regel bara har en person med övergripande ansvar för företagets hela ekonomifunktion och IGs erfarenhet är att de mindre bolagen behöver mer rådgivning. De resurser som EY erbjuder sina klienter till följd av övergången till IFRS utgörs i huvudsak av skrifter, kurser och konsulttjänster.

IG upplever att de företag han har insyn i har klarat införandet av IFRS förhållandevis bra men enligt IG har de större bolagen haft lite bättre framförhållning. Detta beror enligt IGs erfarenhet på att de större bolagen på grund av sin storlek haft större problem att tampas med och fler frågor att hantera vilket medfört att de behöver vara ute i god tid. De större bolagen har dessutom avsatt resurser och i tid planerat för hur de ska hantera övergången till IFRS, medan mindre företag generellt väntat längre med att förbereda sig.

IG tror inte att IFRS 3 har haft någon påverkan på ledningens inblandning i förvävsprocessen, då företagets nyckelpersoner redan är djupt involverad i denna process. IG tror inte heller att IFRS 3 kommer att påverka förvävsfrekvensen hos berörda bolag. Däremot har intresset för att diskutera redovisning med revisorerna ökat markant efter övergången till IFRS och företagen vill gärna veta om det finns några effekter som de bör beakta. IG menar dock att det inte bara är IFRS som bekymrar företag utan att de nya kraven på bolagsstyrning också tagit sin beskärda del av tid.

4.6.3 Värdering till verkliga värden

Enligt IGs erfarenhet är det just identifiering och värdering av tillgångar till dess verkliga värden som är den aspekt med IFRS som företagen har upplevt som svårast och företagen har löst problemet genom att anlita externa värderingsföretag. Däremot tror inte IG att

identifiering av immateriella tillgångar och värdering av tillgångar till verkliga värden har någon som helst påverkan på företagets inställning till företagsförvärv.

4.6.4 Goodwill och nedskrivningsprövningar

IG är tveksam till om de nya reglerna rörande nedskrivning av goodwill kommer gagna företagen på lång sikt. Enligt IG medför eventuella nedskrivningar en ryckighet i redovisningen som enligt hans mening inte borde finnas. IG tycker att teorin bakom nedskrivningsprövningar är logisk men att det inte fungerar lika bra i praktiken. Problemet med att ha en tillgångsmassa som ska prövas årligen är enligt IG att det bara kan få genomslag i resultaträkningen neråt och aldrig uppåt. Med de nya reglerna är det bara möjligt att skriva ner goodwill och redan nedskriven goodwill går aldrig att skriva upp igen. Trots att en eventuell nedskrivning får oönskade effekter på företagets resultat så tror IG inte att den årliga prövningen av goodwill har påverkat företagets inställning till företagsförvärv.

4.6.5 Det utökade informationskravet

IG säger att EYs arbetsbörda har ökat i och med införandet av IFRS, men detta beror inte bara på en följd av att företagen behöver mer hjälp, utan också mycket på att det är nu mycket mer information som behöver granskas. Men visst behöver en del företag kanske mer rådgivning nu i samband med införandet säger IG.

4.6.6 Positivt och negativt med IFRS/IFRS 3

IG vet inte om tillförlitligheten på årsredovisningarna har ökat till följd av de nya informationskraven. Enligt IG är det väldigt svårt att bedöma vad som kommer att ske framöver och enligt honom blir en årsredovisning inte mer tillförlitlig på grund av att fler antaganden rörande en eventuell löne- eller ränteutveckling och menar att det i framtiden kan finnas utrymme att manipulera årsredovisningen för att uppnå sina mål. Däremot anser IG att det idag finns större möjligheter till jämförelser mellan företag än tidigare, både inom landet och över gränserna. Enligt IG fanns det större svängrum innan övergången till IFRS, medan det idag är tydligare regler och ramar.

Det positiva med IFRS är enligt IG att det numera läggs mer fokus på redovisningen än tidigare, och att frågorna gällande redovisning har kommit högre upp på dagordningen. Dessutom tycker IG att det är positivt att det numera är svårare att göra avvikelser från rådande regelverk då IFRS är väldigt formstyrt, vilket underlättar jämförbarheten mellan företag.

4.7 Presentation av Öhrlings PricewaterhouseCoopers

Öhrlings PricewaterhouseCoopers (PWC) är en av de ledande revisionsbyråerna såväl i Sverige som i världen med totalt 120 000 medarbetare världen över, varav 3000 arbetar i Sverige. PWC finns representerat i 139 länder och bara i Sverige finns 125 kontor. PWCs affärsidé är att sälja, utveckla och genomföra revision, redovisning och kvalificerad rådgivning till internationella och svenska företag (nr 23).

4.7.1 Intervju med Olle Nilsson – Auktoriserad revisor på PWC (2006-05-16)

Olle Nilsson (ON) är auktoriserad revisor hos PWC och han har arbetat inom företaget sedan han tog sin civilekonomexamen ifrån Lunds universitet 1983. ONs specialområde är koncernredovisningsfrågor men på senare tid har han av förklarliga skäl även arbetat mycket med frågor relaterade till IFRS.

4.7.2 Övergången till IFRS

På PWC startade förberedelserna inför IFRS redan 2003. Det var under 2003 och 2004 som merparten av förberedelser lades ner i form av utbildningar och i samband med detta växte avdelningen med redovisningsexperter som var utbildade inom IFRS explosionsartat. Inom PWC krävs det att man har genomgått vissa obligatoriska utbildningar för att överhuvudtaget få arbeta med IFRS men trots gedigna förberedelser menar ON att det alltid infinner sig en viss problematik när det kommer till implementeringen av ett så pass nytt och omfattande regelverk som IFRS.

ON upplever att företagen har klarat införandet av IFRS relativt bra även om kunskapen rörande IFRS varierar emellan företagen. ON tror emellertid att på företagen gör sitt bästa och att de ansvariga tar kurser för att sätta sig in i det nya regelverket, men PWC blir utan tvekan anlitate mer idag än för några år sedan när det kommer till att bistå i redovisningsfrågor. Enligt ON är det emellertid svårt att säga om arbetsbördan har ökat bara på grund av övergången till IFRS. ON tror snarare att det är en kombination av att många nya regler har introducerats på kort tid, förutom IFRS har vi koden för bolagsstyrning. Dessutom är IFRS

fortfarande ett så pass nytt fenomen att det är svårt att avläsa effekter redan nu menar ON, men man kan utan tvekan se att arbetsbördan på PWC var som högst inför övergången under 2004 och i början av 2005. Enligt ON är det just övergången till det nya regelverket som är svårast för företagen.

Något man däremot kan säga med säkerhet är att arbetsuppgifterna på revisionsbyråerna har förändrats och idag är många frågor av teknisk natur eller rör vägledning för hur olika redovisningsfrågor och rekommendationer ska tolkas. Revisorer har emellertid hårda jävsregler, vilket innebär att de har begränsade möjligheter att hjälpa sina revisionsklienter. Till våra revisionsklienter fungerar vi mer som allmänna bollplank berättar ON, men däremot erbjuder vi andra klienter hjälp med exempelvis värdering av immateriella tillgångar och med att ställa upp förvärvskalkyler och så vidare säger ON.

Det som revisorskåren fruktade mest och varnade för inför övergången till IFRS var att företagen skulle vänta in i sista minuten innan man anpassade årsredovisningen efter de nya kraven, men så blev det inte berättar ON. Ungefär ett år innan den obligatoriska övergången presenterade dessutom börserna krav på att alla börsnoterade företag skulle tala om effekterna av IFRS översiktligt redan i årsredovisningen för 2004, vilket ON tror var en bidragande orsak till att företagen var relativt väl förberedda inför övergången i januari 2005. ON tror också att RRs successiva anpassning till IAS har underlättat övergången för svenska företag väsentligt. ON har i alla fall inte hittills sett några stora misstag bland de årsredovisningar som han har studerat, fast han medger att resultaten varierar och att olika bolag påverkas mer än andra.

ON menar dock att även om vi har lämnat det svårast momentet, själva övergången, bakom oss så är det inte över ännu. Enligt de gamla redovisningsnormerna kunde man det mesta utantill men detta har förändrats i och med övergången till IFRS som är ett mycket omfattande regelverk berättar ON. IASB presenterar löpande ändringar och ON ifrågasätter om de inte haft för brått att införa IFRS. Enligt ON känns det som en viss desperation när de absolut var tvungna att införa IFRS 2005 trots att det inte känns som om regelverket var helt genomarbetat ännu. I dagsläget gäller det att hålla koll varje dag på eventuella ändringar och det är det få som verkligen hinner med menar ON. Nu hinner företag inte hålla sig ajour och de ständiga nyheterna påverkar även revisorernas arbete negativt då det är svårt att motivera för ekonomichefer varför regelverket ändras hela tiden. Till sin hjälp har PWC en intern

informationskanal (*databas*) i Bryssel som ständigt uppdaterar förändringar i IFRS men trots detta är det mycket tidskrävande att hålla sig ajour med alla förändringar som IASB presenterar säger ON och detta gäller i synnerhet för de redovisningsansvariga på företagen som inte bara ska tampas med ett nytt regelverk utan också hinna följa med i alla uppdateringar. Enligt ON är det inte lika tydligt vad god sed är efter övergången till IFRS. Innan övergången använde vi oss i Sverige av god redovisningssed, men det är under utveckling och god sed har redan börjat utvecklas på marknaden säger ON. PWC har även en IFRS-specialist i Stockholm som de kan konsultera i svåra frågor. ON medger också att det varit svårt även för revisionsbolagen att sätta sig in i ”IFRS-tänket”, men detta blir nog bättre redan nästa år säger ON och tillägger; om det inte blir för mycket ändringar förstås.

Vidare tror inte ON att redovisning av företagsförvärv enligt IFRS 3 har påverkat vare sig ledningens inblandning i förvärvsprocessen eller avskräckt företag från framtida förvärv. Enligt ON är företagsförvärv ett viktigt strategiskt beslut som ledningen alltid är högst involverade i och för det andra är redovisningsprinciper av underordnad betydelse när det kommer till viktiga strategiska beslut så som företagsförvärv. ON tror inte heller att kraven på mer tilläggsinformation och redovisning till verkliga värden i enlighet med IFRS 3 bidrar till att planerade förvärv analyseras noggrannare eftersom redovisningsprinciper inte på något sätt är avgörande för om en affär genomförs eller inte. Om något skulle påverka företagens inställning till företagsförvärv är det snarare marknaden, konjunkturen och räntan och inte IFRS 3 menar ON.

4.7.3 Värdering till verkliga värden

Enligt ONs erfarenheter är det de detaljerade förvärvskalkylerna och att identifiera, värdera och sedan hålla koll på immateriella tillgångar som är de aspekterna som företag har svårast med när det kommer till redovisning av företagsförvärv enligt IFRS 3. Särskilt om företaget i fråga har dotterbolag i andra länder tillägger ON. Sedan har vi avskrivning på goodwill som inte längre är tillåtet vilket också skapar problem ute hos företagen enligt ON. Dessutom säger ON att företag ofta har problem med att årsredovisningarna har blivit så öppna efter övergången till IFRS jämfört med tidigare.

4.7.4 Immateriella tillgångar

ON tror inte att de nya reglerna rörande identifiering och värdering av immateriella tillgångar har påverkat företagens inställning till företagsförvärv, eftersom redovisningseffekterna är sekundära vid ett företagsförvärv.

4.7.5 Goodwill och nedskrivningsprövningar

ON tror inte heller att den årliga prövningen av goodwill har påverkat företagens inställning till företagsförvärv ännu. I dagsläget är räntan relativt låg och många företag förvärvar således bolag till en låg kalkylränta men om räntan skulle gå upp tror ON att det skulle bli svårare för företagen att göra nedskrivningsprövningar.

ON anser dessutom att det är mer logiskt att skriva av goodwill över tiden istället för att göra årliga nedskrivningsprövningar, men säger att det råder olika uppfattningar om detta inom revisorskåren. Enligt ON är det ovanligt att ett företag har ett så starkt varumärke som exempelvis Coca Cola och menar att goodwill i normalfallet förslits successivt, vilket enligt hans mening motiverar avskrivningar.

Däremot tror ON att då årliga nedskrivningsprövningarna kan komma att försvåras för företagen om räntan skulle gå upp. ON anser dessutom att de tidigare avskrivningarna på goodwill var ett bättre system än dagens nedskrivningar eftersom goodwill i normalfallet förslits med tiden. Det är inte särskilt vanligt att ett företag har ett lika starkt varumärke som exempelvis Coca Cola påpekar ON.

4.7.6 Det utökade informationskravet

På PWC har man märkt av det utökade informationskravet eftersom revisorerna nu har mer information att revidera jämfört med tidigare. Att många företag dessutom upplever de detaljerade förvärvskalkylerna som svårhanterliga påverkar givetvis också revisionsbyråernas arbete. Det positiva med det utökade informationskravet är enligt ON att jämförbarheten har ökat markant internationellt sett vilket också underlättar revisorernas arbete i de fall där koncernen har dotterbolag över stora delar av Europa. Dessutom tror ON att de nya informationskraven har bidragit till att tillförlitligheten på företagens årsredovisningar har ökat till viss del, men menar samtidigt att det finns två sidor av samma mynt som dessvärre verkar i olika riktning. Å ena sidan har vi de nya reglerna rörande redovisning av goodwill.

Innan övergången till IFRS redovisade företagen stora goodwillposter men i och med att man nu måste separera ut immateriella tillgångar så har redovisad goodwill minskat väsentligt vilket enligt ON ger en mer rättvisande bild av vad företaget har köpt. Å andra sidan är nedskrivningsprövningar i de allra flesta fall en subjektiv bedömning. Hur ska man objektivt kunna värdera exempelvis licenskontrakt eller framtida kassaflöden?

ON tror inte att det ökade kravet på tilläggsinformation har haft någon påverkan på företagsledningens planering av företagsförvärv. ON medger att det är möjligt att företagsledningen tänker efter lite extra och reflekterar över hur det kommer se ut om de förvärvar ett företag, men enligt ONs erfarenheter ser ledningen i första hand till om affären är en bra eller dålig och reflekterar inte desto mer över redovisningsprinciper. ON menar också att det snarare är marknaden, konjunkturen och räntan än IFRS som avgör hur många förvärv som genomförs.

Enligt ON är det emellertid tveksamt om det utökade informationskravet verkligen är till nytta för läsaren av en årsredovisning. ON tror att den mängd information som numera ska redovisas snarare leder till att rapporterna blir mer komplicerade att förstå.

4.7.7 Positivt och negativt med IFRS/IFRS 3

Enligt ON är det mest negativa med IFRS all information som numera ska tillämpas. ON tror inte att det utökade informationskravet leder till att de finansiella rapporterna blir mer tillgängliga för läsaren. Dessutom kostar det mycket för företagen att ta fram all information och man kan ifrågasätta om nyttan i dagsläget överstiger kostnaderna säger ON. ON föredrog dessutom avskrivningar på goodwill framför dagens nedskrivningar, eftersom hans erfarenhet är att goodwill i normalfallet förslits successivt.

Det positiva med övergången till IFRS är att vi fått enhetliga årsredovisningar som är jämförbara över landsgränserna tack vare att IFRS är ett mer omfattande och strängare regelverk med bestämmelser för allt. ON anser att jämförbarheten mellan företag har ökat avsevärt internationellt, vilket är mycket positivt, särskilt för koncerner som har dotterbolag över hela Europa.

5. Analys

I detta kapitel presenteras analysen av den insamlade empirin. Analysen bygger på uppsatsens huvudfrågeställning och ämnar binda samman litteraturgenomgången med empirin för att fylla uppsatsens syfte.

Effekter/Företag	Alfa Laval (Omsättning 16 330 MSEK)	Aspiro (Omsättning 400 MSEK)	BRIO (Omsättning 1 355 MSEK)	Optegra (Omsättning 67 MSEK)
Påverkas främst av	IFRS 3, IAS 36, IAS 38	IFRS 3, IAS 36, IAS 38	IFRS 3, IAS 36, IAS 39	IFRS 3, IAS 36
Övergången till IFRS	Började implementera IAS redan 1998. Väl förberedda inför övergången	Väl förberedda då respondenten hade stor kunskap om IFRS redan innan övergången	Alla ekonomichefer inom BRIO-koncernen genomgick en allmän utbildning inför övergången till IFRS.	Inga förberedande åtgärder.
Värdering till verkliga värden	Förekommer att man tar hjälp av tredje part vid värdering av förvärvade tillgångar	Ser inte strängare kraven som något hinder. Förekommer att man tar hjälp av tredje part vid värdering av förvärvade tillgångar	Mer omfattande process men innebär inga större svårigheter. Förekommer att man tar hjälp av tredje part vid värdering av förvärvade tillgångar	Tror att kravet kan leda till att planerade förvärv analyseras noggrannare i framtiden
Immateriella tillgångar	Identifierade andra immateriella tillgångar än goodwill vid företagsförvärv	Identifierade andra immateriella tillgångar än goodwill vid företagsförvärv	Identifierade andra immateriella tillgångar än goodwill vid företagsförvärv	Redovisade endast goodwill till följd av företagsförvärv Negativ goodwill
Goodwill och nedskrivningsprövning	Föredrar avskrivningar framför nedskrivningar Nedskrivningsprövning vid ett tillfälle. Föranledde inget nedskrivningsbehov	Föredrar avskrivningar framför nedskrivningar Nedskrivningsprövning vid två tillfällen. Föranledde inget nedskrivningsbehov	Föredrar nedskrivningar framför avskrivningar Nedskrivningsprövning vid ett tillfälle. Föranledde inget nedskrivningsbehov	Föredrar avskrivningar framför nedskrivningar Nedskrivningsprövning vid ett tillfälle. Resulterade i nedskrivning
Det utökade informationskravet	Ifrågasätter den praktiska nyttan av all information Tvivlar på att det ökar förståelsen för läsaren av en årsredovisning	Saknar tydliga riktlinjer för hur informationen ska presenteras. Tror dock att detta är ett övergående problem Tvivlar på att det ökar förståelsen för läsaren av en årsredovisning	Saknar tydliga riktlinjer för hur informationen ska presenteras Tvivlar på att det ökar förståelsen för läsaren av en årsredovisning	Mer omfattande och tidskrävande än tidigare regelverk. Tror dock att detta är ett övergående problem som kommer avta allt eftersom företaget utarbetar rutiner för redovisning enligt IFRS
Positivt med införandet av IFRS och IFRS 3	Ökar jämförbarheten mellan länder	Ökar jämförbarheten mellan länder	Ökar jämförbarheten mellan länder	Ökar jämförbarheten mellan länder
Negativt med införandet av IFRS och IFRS 3	Mycket formalia som saknar nytta i praktiken	Svårare för gemene man att tolka informationen i en årsredovisning Försvårat för jämförelser av årsredovisningar inom Sverige	Komplext regelverk Svårare för läsaren av en årsredovisning att tolka informationen.	Tidskrävande och mödosamt att redovisa enligt IFRS
Övergången	Smidig övergång	Smidig övergång	Smidig övergång	Svår övergång

Figur 6: Egen kreation

5.1 Inledning

Förvärv genomförda mellan åren 2002-2004 i enlighet med RR 1:00 har alla företag som ingår i studien redovisat enligt förvärvsmetoden. Endast Aspiro har vid ett tillfälle övervägt att använda sig av poolningsmetoden, men i slutändan redovisades förvärvet enligt förvärvsmetoden. Samtliga företag är att betrakta som förstagångstillämpare inför övergången till IFRS i januari 2005, även om samtliga redovisat enligt RRs anpassade principer. Alla företag har genomfört företagsförvärv under 2005 och påverkas därför i huvudsak av IFRS 3, i de flesta fall i kombination med IAS 36 och IAS 38, inför bokslutet 2005.

5.2 Övergången till IFRS

Det revisorerna fruktade mest och varnade för inför övergången till IFRS, var att företagen skulle vänta in i det sista med att anpassa sina årsredovisningar till IFRS. Enligt revisorerna som vi har talat med besannades emellertid inte dessa farhågor. Revisorernas erfarenhet är att företagen har klarat övergången till IFRS förhållandevis bra, även om kunskaperna om det nya regelverket varierar mellan företagen.

Det verkar emellertid som om de större bolagen har haft bättre framförhållning än de mindre. Enligt revisorerna beror detta troligtvis på att de större företagen redan i ett tidigt skede insett behovet av att vara väl förberedd om allt ska fungera vid tidpunkten för övergången. Dessutom har de större bolagen i regel mer resurser att tillgå för implementeringen av det nya regelverket medan de mindre bolagen vanligtvis bara har en person med det övergripande ansvaret för företagets hela ekonomifunktion.

I vår studie ingick företag av olika storlek, med en årlig omsättning som varierade mellan 67 MSEK (Optegra) och 16 330 MSEK (Alfa Laval). Vår studie visar att företagen varit olika förberedda inför övergången och att kunskapen om IFRS varierar mellan företagen. Vi kan också se tydliga skillnader mellan företagets storlek och hur väl förberedda de var inför övergången. Tre av de fyra företag i undersökningen upplevde deras förberedelser som tillräckliga, men på Optegra, som är det minsta företaget i vår undersökning, innebar övergången till IFRS en mödosam redovisningsmässig förändring. År 2005 var ett mycket händelserik år för Optegra och eftersom Helene Vester ensam har det övergripande ansvaret

för bolaget redovisning, finansiella styrning och kontroll blev förberedelserna inför övergången till IFRS lidande.

Även börsens krav på att alla börsnoterade företag skulle tala om effekterna av IFRS överskådligt redan i sin årsredovisning för 2004, har framhållits som en bidragande orsak till att de svenska företagen i allmänhet var så pass väl förberedda inför övergången 2005. Något som dessutom samtliga i vår studie är rörande överens om är att RRs successiva anpassning till IAS har underlättat svenska företags övergång till IFRS väsentligt.

Revisorerna som ingår i vår studie har båda genomgått interna utbildningar inför övergången till IFRS och de anser att man på deras respektive byrå var väl förberedda. Förberedelserna inför IFRS har dessutom startat redan några år innan den obligatoriska övergången och på respektive byrå finns renodlade IFRS-expertter att tillgå om svårigheter skulle uppstå. Arbetsbördan för revisionsbyråerna har onekligen ökat under de senaste åren men eftersom införandet av IFRS inte är den enda stora nyheten på redovisningsområdet, även koden om bolagsstyrning är en stor nyhet, är det svårt att dra slutsatser isolerat för IFRS. En tydlig trend är emellertid att företagens behov av rådgivning rörande redovisningsfrågor och tolkningar av rekommendationer har ökat i och med införandet av IFRS. Samtliga respondenter säger också att revisionsbyråerna har fungerat som viktiga bollplank och tre av fyra har anlitat en revisionsbyrå för att få hjälp med att värdera förvärvade tillgångar och även med att fördela anskaffningsvärdet på förvärvade tillgångar och skulder. Gedigna förberedelser till trots menar emellertid Olle Nilsson (PWC) att det alltid infinner sig en viss problematik när det kommer till implementeringen av ett så pass nytt och omfattande regelverk som IFRS och hälften av företagen i vår studie poängterar att även om de haft stor hjälp av revisionsbyråerna så har inte heller revisorerna enligt deras erfarenhet varit helt insatta i det nya regelverket.

5.3 Värdering till verkliga värden

Även om de nya reglerna rörande värdering till verkliga värden enligt IFRS 3 innebär en mer omfattande process visa vår studie att företagen inte ser detta som något stort hinder. Det är emellertid inte ovanligt att man tar hjälp av en revisionsbyrå när det gäller värdering av olika tillgångar, men att detta inte nödvändigtvis är en konsekvens av övergången till IFRS 3. Tvärtemot vad respondenterna på företagen uppgav så är det just värdering av tillgångar till

verkligt värde som de tillfrågade revisorerna upplever att företag i allmänhet har störst problem med.

Jörgen Carlsson (Aspiro) poängterar dessutom det mödosamma arbetet med att fördela anskaffningspriset på förvärvade tillgångar och skulder. Enligt Carlsson tas ingen hänsyn till balansräkningen vid företagsförvärv och han framhåller att det är en komplicerad uppgift att få ihop det när uppgiften slutligen landar på den redovisningsansvariges bord. Enligt Carlsson pågår även enligt hans mening en något märklig process inom IASB med tendenser som går mot allt mer ”fiktiva” värden. Bland annat kommer värdering till verkligt värde mer och mer vilket innebär att det framöver inte är säkert att det är den summan som står på kvittot som nödvändigtvis ska redovisas vilket Carlsson anser försvårar redovisningsarbetet.

Experter tror att den ökade insynen till följd av de utvidgade informationskraven kommer att öka pressen på företagsledningen och styrelsen att delta mer aktivt i förvärvsprocessen och noggrannare analysera planerade förvärv för att undvika felbedömningar men vår undersökning tyder på att så inte är fallet. Av samtliga respondenter är det endast på Optegra som man tror att de strängare kraven på värdering till verkliga värden kan leda till att planerade förvärv analyseras noggrannare, men inget av de intervjuade företagen tror att detta kommer påverka ledningens inblandning i förvärvsprocessen. Alla är eniga om att företagsförvärv först och främst är ett strategiskt beslut som inte styrs av redovisningsprinciper och att redovisning till verkliga värden först får konsekvenser efter det att förvärvet är genomfört.

5.4 Immateriella tillgångar

Alla bolag utom Optegra har identifierat och värderat separata immateriella tillgångar till följd av företagsförvärv genomförda under år 2005 och av de företag som har särredovisat immateriella tillgångar ser samtliga respondenter klara fördelar med systemet. Carlsson (Aspiro) anser emellertid att man med fördel hade kunnat separera immateriella tillgångarna redan enligt det gamla regelverket men i och med att man skrev av goodwill fanns det inget behov av att separera ut varumärken och dylikt från goodwill.

Samtliga respondenter i studien är dock eniga om att identifieringen och värderingen av immateriella tillgångar varken har eller kommer att påverka företagens inställning till

företagsförvärv, eftersom företagsförvärv i första hand är ett strategiskt beslut där det är själva affären som står i fokus och inte redovisningseffekterna.

5.5 Goodwill och nedskrivningsprövning

När det kommer till de nya reglerna rörande goodwill och nedskrivningsprövningar går åsikterna isär. Alla respondenter utom Johan Sundell (BRIO) är dock rörande överens om att avskrivningar var ett bättre och mer hanterbart system än dagens nedskrivningar. Thomas Thuresson (Alfa Laval) ifrågasätter om nedskrivningsprövningar är ett bättre sätt att matcha det verkliga utfallet på och menar att även om goodwill i många fall kan ha ett långsiktigt värde så är det i de allra flesta fall frågan om en långsiktig försämring av värdet, vilket enligt hans mening motiverar avskrivningar. Även Carlsson föredrar avskrivningar där redovisad goodwill försvinner sakta men säkert. Enligt Carlsson blir en eventuell nedskrivning dessutom väldigt dramatisk och handlingen sänder ut ofta oönskade signaler till marknaden rörande företagets ställning och resultat. Enligt Vester (Optegra) är dessutom de årliga nedskrivningsprövningarna en av de största förändringarna i och med övergången till IFRS.

BRIO är det enda företaget i vår studie som är allt igenom positiv till de årliga nedskrivningsprövningarna och enligt Sundell är det nödvändigt att kontinuerligt försvara värdet på stora tillgångsposter för att åstadkomma en sund balansräkning. På BRIO genomför man därför nedskrivningsprövningar även på andra tillgångsposter än goodwill. Enligt Sundell är nedskrivningsprövningar av goodwill mer rimligt än årliga avskrivningar och han anser att denna prövning ger en mer rättvisande bild av tillgångens verkliga värde. Även Thuresson kan emellertid se vissa fördelar med nedskrivningsprövningar och menar att den ultimata lösningen vore att kombinera löpande avskrivningar med regelbundna prövningar.

Även de tillfrågade revisorerna är tveksamma till dagens nedskrivningsprövningar. Ingvar Ganestam (Ernst & Young) tycker att resonemanget bakom goodwill är förnuftigt i teorin men att det är mycket svårigenomfört i praktiken och menar att nedskrivningsprövningarna medför en ryckighet i redovisningen som inte ska finnas där. Dessutom får eventuella nedskrivningar ett genomslag i resultaträkningen neråt och aldrig uppåt eftersom goodwill bara kan skriva ner och aldrig upp. Nilsson anser i likhet med Thuresson och Carlsson att goodwill i normalfallet förslits med tiden och att det därför är mer logiskt att skriva av goodwillen över en viss

tidsperiod. Ingen av respondenterna tror emellertid att de nya nedskrivningsprövningarna har eller kommer att påverka företagens inställning till företagsförvärv då förvärv först och främst är ett strategiskt beslut där redovisningsprinciper är av underordnad betydelse.

5.6 Det utökade informationskravet

Övergången till IFRS 3 har medfört betydligt strängare informationskrav och numera krävs noggrannare redogörelser för företagsförvärv. Det utökade informationskravet upplevs som den största förändringen bland de intervjuade företagen och vår studie visar att det utökade informationskravet är ett högst aktuellt ämne som diskuteras livligt inom redovisningsprofessionen. Enligt Sundell är det en allmän uppfattning att det är färre och färre som klarar av att läsa en årsredovisning fullt ut idag och samtliga respondenter (utom Optegra som inte har kommenterat detta) är rörande överens om att det i dagsläget krävs mycket goda kunskaper i ekonomi för att kunna förstå och tolka informationen i en årsredovisning och att detta fenomen blivit värre i och med övergången till IFRS. På Alfa Laval tvivlar man på att en för långt driven detaljreglering verkligen leder till en ökad förståelse för årsredovisningsläsaren och enligt Thuresson har det utökade informationskravet gått lite överstyr. Även om en viss detaljreglering är nödvändigt för att uppnå likhet över gränserna menar Thuresson att det finns en risk att man glömmer väsentlighetskriteriet.

Enligt Carlsson (Aspiro) är ännu en negativ aspekt av det utökade informationskravet att det har skapat mer mångfald i hur man presenterar informationen och han tvivlar på att någon blir klokare av det utökade informationskravet. Både Sundell (BRIO) och Carlsson efterlyser tydligare riktlinjer för hur den finansiella informationen ska presenteras och Carlsson menar att bristen på direktiv leder till att var och en tolkar reglerna olika, vilket skapar en viss förvirring för den som läser en årsredovisning. Även om det blivit lättare att göra jämförelser mellan länder menar Carlsson att det än så länge är svårare att jämföra årsredovisningar inom Sverige jämfört med tidigare. Carlsson tror emellertid att detta kan vara ett övergående problem och att det så småningom kommer att komma tydligare riktlinjer för hur rapporteringen ska se ut.

Vester (Optegra) säger att det positiva med det utökade informationskravet är att det medför att alla börsnoterade företag måste lämna samma typ av information, och hon menar att det har ökat jämförbarheten mellan företagen. En annan synpunkt på det utökade informationskravet är kostnaderna för att ta fram informationen. Nilsson (PWC) påpekar att kostnaderna för att ta fram all information har ökat och samtliga företag som vi har intervjuat menar att det är just detta moment som krävt den största arbetsinsatsen. Optegra är det företag i vår studie som upplevt administrationen kring det omfattande regelverket som mest mödosamt men trots svårigheterna anser Vester att fördelarna med internationellt enhetliga redovisningsprinciper överväger nackdelarna. Ingen av respondenterna tror att kravet på mer tilläggsinformation har haft någon påverkan på företagsledningens inblandning i förvävsprocessen och alla framhåller att företagsförvärv i första hand är ett strategiskt beslut som inte planeras utifrån redovisningsprinciper.

5.7 Positivt och negativt med IFRS/IFRS 3

Det positiva med övergången till IFRS tycker Thuresson (Alfa Laval) är att jämförbarheten ökar över gränserna. Där får han medhåll från Carlsson (Aspiro) som också är av uppfattningen att jämförbarheten har ökat över gränserna, men som däremot anser att det har blivit svårare att göra tillförlitliga jämförelser inom Sverige än det var tidigare. Enligt Carlsson är detta en konsekvens av att det idag saknas tydliga riktlinjer för hur informationen ska presenteras. IFRS innehåller inga scheman för hur en resultat- och balansräkning ska se ut som FAR och ÅRL gjorde. Även Sundell (BRIO) säger att han saknar tydliga riktlinjer för hur informationen ska presenteras. Både Carlsson och Sundell tror emellertid att detta är ett övergående problem och att det snart kommer komma praxis och norm för hur informationen ska presenteras.

Enligt Sundell (BRIO) pågår det en het diskussion inom redovisningsprofessionen rörande årsredovisningarnas komplexitet och enligt honom är det en allmän uppfattning att det är färre och färre som klarar av att läsa en årsredovisning fullt ut idag. Sundell påstår att det i dagsläget krävs mycket goda kunskaper i ekonomi för att kunna förstå och tolka informationen i en årsredovisning och han tvivlar på att den genomsnittliga aktieägaren eller ens ekonomiska journalister klarar av att tyda en årsredovisning. Sundell anser att detta

fenomen blir värre i och med övergången till IFRS och att de ökade informationskraven inte bidrar till att intressenterna lär sig mer om företaget i fråga. Att det har blivit svårare för läsaren att tolka informationen i en svensk årsredovisning jämfört med tidigare är också det som Carlsson (Aspiro) tycker är det mest negativa med övergången till IFRS. Även Thuresson (Alfa Laval) har åsikter om detaljregleringen och menar att risken med IFRS är att man glömmer bort väsentlighetskriteriet och att det blir lite väl mycket formalia som saknar nytta i praktiken. Även om en viss detaljreglering är nödvändig för att uppnå likhet över gränserna så menar Thuresson att en för hård detaljreglering inte ökarförståelsen hos den som vill studera ett företags ställning och resultat. Vester (Optegra) påpekar emellertid att det är viktigt att det ställs krav på börsbolag som reglerar vilken typ av information som ska lämnas och trots svårigheterna med att ta fram all information ställer hon sig positiv till en hårdare detaljreglering.

Både revisorer och de redovisningsansvariga på respektive företag tycks vara överens om att IFRS är ett komplext regelverk och att det är extremt tidskrävande att hålla sig uppdaterad med alla förändringar som IASB presenterar. Nilsson (PWC) som genom sitt arbete som revisor har insyn i många företag som berörs av IFRS, bekräftar att det är svårt för företagen att hålla sig ajour när IASB i princip dagligen presenterar ny information. På PWC har man en central databas som kontinuerligt uppdaterar nyheter från IASB, men trots detta menar Nilsson att det är svårt att hänga med i allt som händer och han ifrågasätter om det inte var lite för brått att införa IFRS redan 2005 och tycker att man med fördel hade kunnat vänta tills regelverket var mer genomarbetat.

Det som är positivt med övergången till IFRS 3 är enligt Carlsson (Aspiro) att upplysningarna av genomförda förvärv har blivit bättre. Tack vare de nya redovisningsreglerna kan intressenter numera följa ett företags resultatutveckling från årets början till slut och dessutom följa de förvärvade företagen efter förvärven. Genom att redovisa företagsförvärv enligt IFRS 3 måste företagen tydligare visa vad man har köpt, bland annat genom att särredovisa immateriella tillgångar, vilket Carlsson tycker är positivt. Inget av de tillfrågade företagen uppgav heller att det var några större svårigheter med att värdera tillgångar till dess verkliga värde, även om tre av fyra företag vid något tillfälle har tagit hjälp av tredje part vid värdering, och alla är positiva till att separera ut immateriella tillgångar vid förvärv.

Alla respondenter, med undantag av BRIO, är emellertid mer eller mindre tveksamma till de nya reglerna rörande nedskrivning av goodwill och samtliga föredrar avskrivningar framför dagens nedskrivningar. Förutom att de årliga nedskrivningsprövningarna är mycket mer mödosam process än de tidigare avskrivningarna så tycker de flesta att avskrivningar bättre matchar verkligheten. Enligt Ganestam (Ernst & Young) förslits goodwill successivt i de allra flesta fall vilket motiverar avskrivningar och det är ytterst ovanligt att ett företag har ett så pass starkt varumärke som exempelvis Coca Cola, i vilket fall nedskrivningsprövningar är en bättre lösning. Thuresson (Alfa Laval) anser att en kombination av avskrivningar och nedskrivningsprövningar vore den bästa lösningen på problemet. Enligt Sundell (BRIO) är det emellertid viktigt att kontinuerligt försvara värdet på stora tillgångsposter genom nedskrivningsprövningar för att åstadkomma en sund balansräkning.

Ingen av respondenterna uppger att de nya redovisningsprinciperna har haft några som helst effekter på företagets inställning till företagsförvärv och alla är rörande överens om att fördelarna med internationellt enhetliga redovisningsstandarder i det långa loppet överväger nackdelarna.

6. Slutsatser

I detta kapitel sammanfattar vi studiens resultat genom att besvara våra forskningsfrågor. Utifrån uppsatsens empiri presenterar vi våra slutsatser och avslutningsvis ger vi förslag på fortsatt forskning.

6.1 Frågeställningar

Hur förberedde företagen införandet av IFRS? Har redovisning enligt IFRS 3 medfört några komplikationer för företagen?

Vi kan konstatera att kunskaperna om IFRS och de förberedande åtgärderna inför övergången varierar mellan företagen. Resultaten tyder på att företagets storlek spelar en avgörande roll för hur framgångsrik implementeringen av IFRS har varit. Större företag har i regel mer resurser att tillgå, vilket också avspeglas i en mindre komplicerad övergång. Även den redovisningsansvariges egna kunskaper om IFRS påverkar utfallet av övergången. Samtliga företag utom ett ansåg sig väl förberedda och för dessa blev övergången inte särskilt dramatiskt. Mest problem hade det omsättningsmässigt minsta företaget i studien och vi kan konstatera att implementeringen av IFRS blev lidande då det inte fanns tillräckliga resurser att tillgå. Den ekonomiansvarige på detta företag saknade även praktisk erfarenhet ifrån redovisning enligt IFRS, vilket också var en bidragande orsak till den mer komplicerade övergången.

Vilka effekter har IFRS 3 haft på företagen?

Värdering till verkliga värden upplever inte de tillfrågade företagen som något hinder, men trots detta visar vår studie att det inte är ovanligt att man tar hjälp av tredje part vid värdering av förvärvade tillgångar. Revisorerna bekräftar att de ofta anlitas för att hjälpa företag med värderingsunderlag, men enligt deras erfarenhet är det just värdering till verkliga värden som är det moment som företag i allmänhet har störst problem med. En tänkbar orsak till studiens motstridiga resultat är att företagets inställning till värdering till verkliga värden påverkas av det faktum att det finns hjälp att tillgå och att de inte upplever detta moment som svårt eftersom de anlitar någon som utför uppgiften åt dem.

Särredovisning av immateriella tillgångar är samtliga företag positivt inställda till, då detta enligt deras mening ger en tydligare bild av förvärvet. Ett område som väcker desto starkare känslor är de nya reglerna rörande redovisning av goodwill och vi kan konstatera att detta är ett område där åsikterna går isär. Vår studie visar att majoriteten är negativt inställda till det nya systemet med nedskrivningar och anser att avskrivningar var ett lättare och mer hanterbart system som dessutom bättre matchade hur goodwill förslits med tiden. Även vi ifrågasätter rimligheten bakom nedskrivningar och menar att majoriteten av företag inte gynnas av de nya reglerna. Nedskrivningar är enligt vår mening ett bra system för företag med exempelvis starka varumärken så som extremfallet Coca Cola, men vi får inte glömma att sådana företag utgör en ytterst liten del av alla företag. I normalfallet förslits goodwill med tiden och enligt vår mening är det därför mer logiskt att skriva av goodwillen över en viss tidsperiod. Vi delar likväl Thuressons (Alfa Laval) uppfattning att en kombination av avskrivningar och nedskrivningsprövningar vore en bra lösning i de fall där företag har goodwill med både obestämbar och fastställbar livslängd.

Vår studie visar att det utökade informationskravet är den aspekt som företagen upplever som den största förändringen i och med övergången till IFRS och att det är just detta moment som krävt den största arbetsinsatsen ute hos företagen. Vi ser tydligt att det utökade informationskraven är ett område som skapat både förvirring och irritation bland berörda parter och ämnet är dessutom föremål för livliga diskussioner inom redovisningsprofessionen. Det är dock viktigt att poängtera att företagen i vår studie ser positivt på framtiden och att den rådande uppfattningen är att det kommer att vara lättare att redovisa enligt IFRS redan inför nästa bokslut. Med tiden kommer det dessutom att växa fram normer och praxis på marknaden för vad som acceptabelt och inte acceptabelt, vilket förväntas underlätta redovisningsarbetet betydligt.

Har jämförbarheten mellan företag ökat till följd av det utökade informationskravet?

Gäller det både nationellt och internationellt?

Samtliga respondenter är överrens om att övergången till IFRS har lett till att jämförbarheten har ökat över gränserna, men inte nödvändigtvis inom Sverige. I IFRS saknas tydliga riktlinjer för hur en balans- och resultaträkning ska presenteras och vår studie visar att avsaknaden av

tydliga riktlinjer försvårar jämförbarheten mellan företag inom Sverige. Tidigare kunde svenska företag förlita sig på de tydliga och väl inarbetade kraven i ÅRL, men idag uppstår en oönskad mångfald i hur informationen presenteras eftersom företag tolkar de öppna riktlinjerna olika. Vår studie tyder på att detta är ett område där IFRS har misslyckats med ett av sina huvudsakliga syften, att skapa jämförbarhet mellan företag, och vi vill därför påstå att övergången till IFRS just på detta område är ett steg tillbaka, i alla fall för svensk redovisningslagstiftning.

Det utökade informationskraven är dessutom ett område som är föremål för livliga diskussioner inom redovisningsprofessionen. Bland de tillfrågade råder den allmänna uppfattningen att det är allt färre som klarar av att läsa en årsredovisning fullt ut idag, eftersom det krävs mycket goda kunskaper i ekonomi för att förstå och tolka informationen i dagens finansiella rapporter. Som vi nämnde i inledningen till uppsatsen, är det framförallt kravet på internationellt jämförbara redovisningar som ligger bakom arbetet med internationellt enhetliga redovisningsprinciper, men om detaljregleringen i IFRS har gått så långt att intressenterna inte längre kan tolka den presenterade informationen, vilken nytta har då egentligen det utökade informationskravet? Vi ifrågasätter precis som Thuresson (Alfa Laval) om det inte finns en risk att man glömmer bort vad som egentligen är väsentligt och grundtanken bakom arbetet, nämligen att skapa ett regelverk som först och främst är till för att skydda intressenterna genom att underlätta för tillförlitliga jämförelser mellan företag som verkar på en global marknad.

Hur upplever företagen att övergången till IFRS har gått? Vilka positiva respektive negativa effekter har övergången medfört?

Tre av fyra företag som ingick i vår studie anser att deras förberedelser varit tillräckliga inför övergången till IFRS och resultatet är starkt kopplat till de redovisningsansvarigas egen kunskap inom området vid tiden för övergången. Det utökade informationskravet har emellertid orsakat mer eller mindre bekymmer för samtliga företag i studien och en tydlig trend är att företagens behov av rådgivning rörande redovisningsfrågor och tolkningar av rekommendationer har ökat i och med införandet av IFRS. Den allmänna uppfattningen är att IFRS är ett komplext regelverk och för samtliga företag har övergången inneburit merarbete,

men trots detta är alla rörande överrens om att fördelarna med internationellt enhetliga redovisningsprinciper överväger nackdelarna. Att alla företag som ingår i vår studie har dotterföretag i andra länder än Sverige tror vi är en avgörande faktor för deras i grunden positiva inställning till IFRS.

6.2 Avslutningsvis

Vår studie visar att övergången till IFRS och redovisning enligt IFRS 3 är en omfattande process som väcker blandade känslor. Det har nu gått ett drygt år sedan övergången till IFRS och även om det är möjligt att avläsa resultaten av själva övergången så är det fortfarande för tidigt att utvärdera funktionsdugligheten av det nya regelverket. Det är viktigt att komma ihåg att IFRS ännu är en så pass ny företeelse och många av de problem som företagen tampades med inför övergången kommer med största sannolikhet att te sig lättare redan inför nästa bokslut, då rutiner för arbetet har hunnit växa fram. Så småningom kommer också praxis att utvecklas på området, vilket vi tror kommer att underlätta redovisningsarbetet betydligt.

Tvärtemot vad experter trodde inför övergången till IFRS 3 så visar inte vår studie på att de nya redovisningsprinciperna inte har påverkat företagsledningarnas inblandning i förvävsprocessen. Samtliga företag poängterar att deras företagsledning alltid varit involverade i förvävsprocessen i allra högsta grad och att detta har förändrats i och med övergången till IFRS 3. Alla är överrens om att företagsförvärv i första hand är ett strategiskt beslut som inte planeras utifrån redovisningsprinciper. Endast ett av fyra företag tror att det utökade informationskravet och värdering till verkliga värden kan leda till att planerade förvärv analyseras noggrannare i framtiden.

Ett stort problem som majoriteten av deltagarna i studien framhåller är svårigheterna med att hålla sig ajour med alla de nyheter som IASB nästintill dagligen presenterar. Även de respondenter som har hjälpmedel i form av informationskanaler som kontinuerligt uppdaterar förändringar från IASB, menar att det i dagsläget är extremt tidskrävande och ett heltidsjobb i sig att hålla sig ajour med alla förändringar. Kan det vara så som Nilsson (PWC) antyder att EU kanske hade lite väl bråttom med att införa IFRS när regelverket uppenbarligen inte var helt genomarbetat? Vi ifrågasätter om det var rättvist gentemot företagen att införa IFRS innan regelverket var utarbetat noggrant? Vad vi kan se så är det företagen som drabbas

hårdast av detta. Vår studie tyder emellertid även på att revisionsbyråernas arbetsbörda har ökat till följd av IFRS men eftersom det finns ett vinstsyfte involverat i deras verksamhet är det enligt vår mening framförallt företagen som blir lidande.

Resultaten från vår studie tyder på att övergången för svenska företag har gått relativt bra och revisorerna som vi talat med bekräftar detta. RRs successiva anpassning till IAS nämns som en viktig faktor i detta hänseende. Även om vi lämnat det svåraste momentet med övergången bakom oss så är vår uppfattning att det fortfarande återstår en lång väg att vandra innan svenska företag känner sig lika hemma med IFRS som de gjorde med tidigare normgivning. Trots att övergången till IFRS ibland innebär ett steg tillbaka för svensk redovisningslagstiftning så anser vi att den ökade globaliseringen av handel motiverar någon form av internationell reglering på redovisningsområdet. Vi kan emellertid förstå om det nya regelverket uppfattas som alltför invecklat av mindre företag, för vilka övergången till IFRS inte inneburit annat än merarbete. Än så länge är det emellertid för tidigt att utvärdera IFRS som helhet och vi väntar med spänning på att få se hur praxis på redovisningsområdet utvecklas.

6.3 Förslag till vidare forskning

Redovisning enligt IFRS är fortfarande är en så pass ny företeelse och ännu vet ingen hur praxis kommer att lägga sig. Vi tycker att det vore intressant att om några år undersöka hur praxis har utvecklats på området och hur detta har påverkat företagens redovisningsarbete och inställning till IFRS.

En annan intressant infallsvinkel till redovisning enligt IFRS vore att titta närmare på IAS 39 som behandlar finansiella instrument. Vad vi erfar är detta ett område som vållat stora problem för berörda företag, inte minst för banker och andra finansinstitut. Att döma av debatten är detta ett högst aktuellt ämne av stort allmänintresse och vi vill därför föreslå vidare forskning i ämnet.

Referenslista

1. Artsberg, K. (2005), *Redovisningsteori – policy och praxis, 2: a uppl.* Liber Ekonomi, Malmö
2. Bryman, A. Bell, E. (2005), *Företagsekonomiska forskningsmetoder, upplaga 1:1.* Liber Ekonomi, Malmö
3. Deloitte's hemsida:
http://www.deloitte.com/dtt/section_node/0%2C1042%2Csid%25253D32819%2C00.html (besökt 2006-04-27)
4. Deloitte's hemsida:
http://www.deloitte.com/dtt/section_node/0,1042,sid%253D31939,00.html (besökt 2006-04-27)
5. Deloitte's hemsida: http://news.deloitte.se/material/Guide_IFRS3.pdf (besökt 2006-05-30)
6. Deloitte's hemsida:
http://www.deloitte.com/dtt/section_node/0%2C1042%2Csid%25253D38910%2C00.html (besökt 2006-05-30)
7. Deloitte's hemsida:
http://www.deloitte.com/dtt/section_node/0,1042,sid%253D32819,00.html (besökt 2006-05-30)
8. Ekelund, Urban. *Vodafone's besked ger kalla kårar*, Dagens Industri, 2006:
<http://di.se/Nyheter/?page=%2fAvdelningar%2fArtikel.aspx%3fO%3dIndex%26ArticleId%3d2006%5c02%5c28%5c177816>
9. Ernst & Young's hemsida: http://www.ey.com/global/content.nsf/Sweden/Om_EY (besökt 2006-05-30)

10. Europeiska unionens portal: <http://europa.eu.int/scadplus/leg/sv/lvb/l26040.htm>
(besökt 2006-04-27)
11. *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* nr L 243 , 11/09/2002 s. 0001 – 0004
<http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002R1606:SV:HTML>
12. *FARs Samlingsvolym 2006 del 1*, FAR Förlag, Stockholm, 2006
13. *Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS 2005*, FAR Förlag, Stockholm, 2005
14. Jansson, T. Nilsson, J. Rynell T. *Redovisning av företagsförvärv enligt IFRS innebär omfattande och väsentliga förändringar*, Balans nr 8-9, 2004
15. Optebras hemsida: http://www.optebra.se/opt_konc_1.html (besökt 2006-05-30)
16. Pramhäll, C. Wikerfelt, S. *Nya redovisningsregler nästa år – vad gäller och varför*, Balans nr 12, 2004
17. Redovisningsrådets hemsida: <http://www.redovisningsradet.se/redo-verksam.html>
(besökt 2006-05-01)
18. Årsredovisning, Alfa Laval (2005)
19. Årsredovisning, Aspiro (2005)
20. Årsredovisning, BRIO (2005)
21. Årsredovisning, Optebra (2005):
http://www.optebra.se/images/optebra_arsred_2005.pdf
22. Årsredovisning, Optebra (2003):
http://www.optebra.se/images/ladda/arsredovisning_2003.pdf

23. Öhrlings PricewaterhouseCoopers hemsida:

<http://www.pwc.com/extweb/aboutus.nsf/docid/FA87235345B86D8F8025708F004A>

A34E (besökt 2006-05-30)

Bilaga 1

Intervjufrågor till svenska börsnoterade företag

Personliga frågor:

1. Beskriv företaget och dess verksamhet
2. Vilken är Er befattning på företaget?
3. Vilken typ av utbildning har Ni?
4. Hur länge har Ni arbetat inom företaget?
5. Hur länge har Ni arbetat inom redovisningsprofessionen?

Frågor om IFRS 3:

Huvudfråga 1: Redovisning enligt RR 1:00

- a) Vilka förvärv har Ni gjort mellan åren 2002-2004 (enligt RR 1:00)?
- b) Använde Ni er av förvärvs- eller poolningsmetoden vid förvärvet?

Huvudfråga 2: Har IFRS inneburit några förändringar av er förvärvspolicy?

- a) Vilka typer förberedande åtgärder vidtogs (ex: anställde ni mer personal, utbildningar mm.) inför övergången till IFRS?
- b) Vilka förvärv har Ni gjort sedan övergången till IFRS?
- c) Bidrar kraven på mer tilläggsinformation och redovisning till verkliga värden enligt IFRS 3 till att planerade förvärv analyseras noggrannare och leder detta i sådana fall till bättre förvärv?
- d) Påverkar de strängare kraven företagsledningens inblandning i förvärvsprocessen?
- e) Leder de strängare kraven som IFRS 3 medför till att fler eller färre förvärv genomförs för Er del?

Huvudfråga 3: Hur använder ni IFRS regler vid värderingen av immateriella tillgångar?

- a) Vilka immateriella tillgångar ingick i företagsförvärvet?
- b) Hur identifieras och värderas Ni de immateriella tillgångarna från förvärvet?
- c) Redovisade Ni någon goodwill vid förvärvet?
- d) Vad utgjorde den förvärvade goodwillen?
- e) Vad anser Ni om att man inte längre får skriva av goodwill, utan att bara nedskrivning är tillåtet?
- f) Hur många nedskrivningsprövningar har Ni genomfört efter förvärvet?
- g) Föranledde dessa något behov av nedskrivning av förvärvad goodwill?
- h) Har den årliga prövningen av goodwill påverkat Er inställning till företagsförvärv?

Huvudfråga 4: Vilken uppfattning har ni om IFRSs regler jämfört med tidigare regler?

- a) Vilka förändringar upplever Ni som de största i och med införandet av IFRS?
- b) Vilken aspekt med IFRS 3 anser Ni vara extra svårt när det gäller redovisning av företagsförvärv?
- c) Hur upplever Ni att övergången har gått?

Huvudfråga 5: Vilka positiva/negativa effekter tycker ni att genomförandet av IFRS har medfört?

Huvudfråga 6: Övriga synpunkter?

Bilaga 2

Intervjufrågor till revisorerna

Personliga frågor:

- 1) Vilken är Er befattning på företaget?
- 2) Vilken typ av utbildning har Ni?
- 3) Hur länge har Ni arbetat som revisor?
- 4) Vilket område är Ni specialiserad inom?

Huvudfråga 1: Hur har erat arbete förändrats i och med övergången till IFRS?

- a) Hur förberedde Er byrå införandet av IFRS?
- b) Upplevde ni dessa förberedelser som tillräckliga?
- c) Vilka förändringar upplever Ni som de största i och med införandet av IFRS?
- d) Har Er arbetsbörda ökat efter införandet av IFRS till följd av företagens behov av hjälp?
- e) Vilka resurser erbjuder Ni företagen till följd av IFRS?
- f) Hur upplever Ni företagens kunskaper inom IFRS?
- g) Hur upplever ni att företagen klarat införandet av IFRS?

Huvudfråga 2: Vilken uppfattning har ni om IFRSs regler jämfört med tidigare regler?

- a) Vilka aspekter är enligt Er erfarenhet de som företagen upplever som extra svåra med införandet av IFRS 3?
- b) Hur tror Ni att identifieringen och värderingen av immateriella tillgångarna påverkar företagens inställning till företagsförvärv?
- c) Hur tror Ni att den årliga prövningen av goodwill påverkar företagens inställning till företagsförvärv?
- a) Vad anser Ni om att man inte längre får skriva av goodwill, utan att bara nedskrivning är tillåtet?
- b) Bidrar kraven på mer tilläggsinformation och redovisning till verkliga värden enligt IFRS 3 till att planerade förvärv analyseras noggrannare och leder detta i sådana fall till bättre förvärv?
- c) Hur tror Ni att de strängare kraven påverkar företagsledningens inblandning i förvärvsprocessen?
- d) Kommer de strängare kraven att leda till att fler eller färre företagsförvärv genomförs?
- e) Anser Ni att införandet av IFRS har ökat tillförlitligheten på företagens årsredovisningar?
- f) Anser Ni att jämförbarheten mellan företag har ökat som följd av redovisning enligt IFRS?

Huvudfråga 3: Vilka positiva/negativa effekter tycker ni att genomförandet av IFRS har medfört?

Huvudfråga 4: Övriga synpunkter?